

II

(EÜ asutamislepingu / Euratomi asutamislepingu kohaselt vastu võetud aktid, mille avaldamine ei ole kohustuslik)

OTSUSED

KOMISJON

KOMISJONI OTSUS,

25. september 2007,

riigiabi kohta, mida Poola andis osana elektrienergia ostulepingutest, ja riigiabi kohta, mida Poola kavatses anda seoses elektrienergia ostulepingute vabatahtliku lõpetamise hüvitamisega

(teatavaks tehtud numbri K(2007) 4319 all)

(Ainult poolakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2009/287/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt nimetatud artiklitele ⁽¹⁾ ja võttes esitatud märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

(2) Esialgsel hindamisel leidis komisjon, et teade ei ole täielik ning nõudis 27. aprilli 2005. aasta kirjas Poolalt meetme kohta täiendavat teavet.

(3) 1. juuni 2005. aasta kirjas, mis registreeriti 2. juunil 2005. aastal, esitas Poola osa nõutud täiendavast teabest; ülejäänud andmed esitati 24. juuni 2005. aasta kirjas, mis registreeriti 28. juunil 2005. aastal.

(4) Poola taotlusel korraldati teate arutamiseks 28. ja 29. juunil 2005. aastal tehniline kohtumine. Kohtumisel määrati kindlaks täiendavad küsimused, mida Poola pidi kirjalikult selgitama, et anda komisjonile hindamiseks terviklikku teavet.

(5) Kuna terviklikku vastust ei saadetud, tuletas komisjon 28. juuli 2005. aasta kirjas (D/55776) Poola ametiasutustele meelde, et 28. juuni 2005. aasta kohtumisel nõuti selgitusi ning palus Poolal esitada nõutud teave.

(6) 7. septembri 2005. aasta kirjas, mis registreeriti 9. septembril 2005. aastal, teatas Poola komisjonile, et eelnõuga tegelemine peatati, sest parlamendi ametiaeg lõppes.

1. MENETLUSKÄIK

(1) 1. märtsi 2005. aasta kirjaga (viitenumber WEH/1023/6–54/05, registreeritud 3. märtsil 2005. aastal numbri SG/2005/A/226 all) teavitas Poola Euroopa Komisjoni vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikele 3 eelnõust, mis käsitleb ettevõtete poolt seoses elektrienergia ostulepingute ennetähtaegse lõpetamisega kantud kulude katmise eeskirju (edaspidi „eelnõu”).

⁽¹⁾ ELT C 52, 2.3.2006, lk 8.

- (7) 23. novembri 2005. aasta kirjas teatas komisjon Poolale, et ta on otsustanud algatada eelnõu suhtes ja Poola energia-sektori elektrienergia ostulepingute suhtes EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 ette nähtud menetluse.
- (8) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽²⁾. Komisjon kutsus asjast huvitatud isikuid üles esitama oma märkusi.
- (9) 16. detsembri 2005. aasta kirjas palusid Poola ametiasutused, et teatavaid menetluse algatamise otsuses sisalduvaid andmeid ei avaldataks kolmandatele isikutele. Komisjon vastas taotlusele ja esitas 25. jaanuaril 2006. aastal otsuse mittekonfidentsiaalse versiooni ettepaneku, mille Poola ametiasutused said kätte 16. veebruaril 2006. aastal elektronposti teel ja mis registreeriti samal päeval.
- (10) Poola esitas komisjonile esimese osa märkustest elektrienergia ostulepingute ennetähtaegset lõpetamist käsitleva eelnõu suhtes menetluse algatamise kohta 28. detsembri 2005. aasta kirjas, mis registreeriti komisjonis 4. jaanuaril 2006. aastal ning milles kirjeldati meetmeid, mida on võetud, et hajutada kahtlusi, mida komisjon oli avaldanud eelnõu kohta. Pärast tähtaja pikendamise taotlust, mille komisjon 12. jaanuaril 2006. aastal heaks kiitis, esitasid Poola ametiasutused 23. jaanuari 2006. aasta kirjas, mis registreeriti komisjonis 26. jaanuaril 2006. aastal, oma märkused elektrienergia ostulepingutele antud komisjoni hinnangu kohta.
- (11) Täienduseks 23. detsembri 2005. aasta kirjale esitasid Poola ametiasutused 5. aprilli 2006. aasta kirjas, mis registreeriti 6. aprillil 2006. aastal, muudatuste kirjelduse, mida kavatseti teha elektrienergia ostulepingute ennetähtaegset lõpetamist käsitlevasse eelnõusse, et viia see kooskõlla asjaomaste riigiabieskirjadega. Kõnealuse kirja lisad edastati 6. aprilli 2006. aasta kirjaga, mis registreeriti 10. aprillil 2006. aastal.
- (12) Komisjon sai märkusi huvitatud isikutelt. Komisjon edastas kõnealused märkused 20. juuni 2006. aasta kirjaga Poolale, kellele anti võimalus vastata.
- (13) Üks huvitatud isikutest vaidlustas menetluse algatamise otsuse Esimese Astme Kohtus, esitades 12. mail 2006. aastal avalduse, mis registreeriti viitenumbri T-142/06 all.
- (14) Pärast Poola ametiasutuste 7. juuli 2006. aasta taotlust, mis registreeriti 12. juulil 2006. aastal, tõlgiti enamik märkustest poola keelde ning edastati Poola ametiasutustele 23. veebruari 2007. aasta kirjaga. Vastuseks kõnealusele kirjale teatasid Poola ametiasutused komisjonile 12. märtsi 2007. aasta kirjas, mis registreeriti samal päeval, et ülejäänud märkusi pole vaja enam tõlkida.
- (15) Seejärel esitasid Poola ametiasutused 28. märtsi 2007. aasta kirjas, mis registreeriti komisjonis samal päeval, oma arvamuse huvitatud isikute märkuste kohta.
- (16) Vastuseks komisjoni 28. aprilli 2006. aasta kirjale esitasid Poola ametiasutused 6. juuni 2006. aasta kirjas, mis registreeriti 8. juunil 2006. aastal, täiendava teabe meetme kohta. 13. juuli 2006. aasta kirjas, mis registreeriti 17. juulil 2006. aastal, esitasid Poola ametiasutused elektrienergia ostulepingute paberil koopiad koos vastavate lisadega (kokku 609 dokumenti).
- (17) 4. mail 2006. aastal registreeritud kirjas taotlesid Poola ametiasutused luhtunud kuludega seotud riigiabi analüüsimise metoodikat käsitleva komisjoni teatise (edaspidi „luhtunud kulude metoodika”) ⁽³⁾ ühe punkti tõlget.
- (18) 27. septembri 2006. aasta kirjas saatis komisjon Poola ametiasutustele loetelu punktidest, mis on elektrienergia ostulepingute ennetähtaegset lõpetamist käsitleva eelnõu koostamisel otsustava tähtsusega.
- (19) Elektrienergia ostulepingute ennetähtaegset lõpetamist käsitleva eelnõu eri versioonid, mis koostati Poolas kehtiva menetluse eri etappides, edastati 17. augustil 2006. aastal, 5. jaanuaril 2007. aastal ja 28. mail 2007. aastal registreeritud kirjadega ning 29. mail 2007. aastal registreeritud elektronkirjaga (eelnõu ingliskeelne versioon).
- (20) Menetluse käigus esitas Poola meetme kohta täiendavat teavet 31. jaanuaril 2007. aastal ja 4. aprillil 2007. aastal registreeritud kirjades ja 2., 4., 7. ning 11. mail 2007. aastal registreeritud elektronkirjas ja 6. juunil 2007. aastal registreeritud kirjas.
- (21) 3. aprilli 2007. aasta kirjas küsis komisjon Poola ametiasutustelt, kuidas edeneb töö elektrienergia ostulepingute ennetähtaegset lõpetamist käsitleva eelnõuga ja milliseid meetmeid on Poola võtnud pärast eelnevaid arupidamisi komisjoniga.
- (22) Lisaks toimusid uurimismenetluse käigus 5. aprillil 2006. aastal, 7. septembril 2006. aastal, 26. oktoobril 2006. aastal, 2. veebruaril 2007. aastal, 22. veebruaril 2007. aastal, 26. aprillil 2007. aastal, 2. mail 2007. aastal ja 14. mail 2007. aastal kohtumised Poola ametiasutustega.

⁽²⁾ Vt joonealune märkus 1.

⁽³⁾ Komisjoni poolt vastu võetud 26. juulil 2001.

(23) 9. juuli 2007. aasta kirjas esitas Poola elektrienergia ostulepingute ennetähtaegset lõpetamist käsitleva seaduse lõpliku versiooni, mille Poola parlament võttis vastu ning mis jõustus 4. augustil 2007. aastal. 18. juulil 2007. aastal esitas Poola seaduse ingliskeelse tõlke ning parlamendi ülemkoja poolt seadusesse tehtud muudatuste loetelu koos seletuskirjaga.

2. RIIGIABI KIRJELDUS

2.1. Elektrienergia ostulepingud

(24) 1990. aastate keskel otsustas Poola valitsus algatada programmi, mille eesmärk oli Poola elektrienergia sektori moderniseerimine ja selle kooskõlla viimine Lääne-Euroopa tehniliste ja keskkonnanormidega.

(25) Programmi rakendamiseks algatas Poola pakkumismenetluse, et valida välja uute või moderniseeritud elektriijaamade käitajad. Kõnealuste käitajate tootmisvõimsuse kasutamiseks sooviti sõlmida pikaajalised elektrienergia ostulepingud. Pakkumismenetluse algatamise otsuse tegi kaubandus- ja tööstusministeerium. Menetluse korraldas ministeeriumi egiidi all riigi omanduses olev Poola elektrivõrguettevõtja Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (edaspidi: „PSE”).

(26) Pakkumismenetluse tehnilised dokumendid ja kirjeldus avaldati 1994. aasta augustis ja septembris. Dokumentides oli käitajatele seatud kolm eesmärki: odava elektrienergia tarnimine, tarnete mõistlikul tasemel tagamine ja keskkonnanormide järgimine/keskkonna kahjustumise vältimine, võttes arvesse Poola ja Lääne-Euroopa vahelise lõimumise tingimusi.

(27) Pakkumisi hinnati eri kriteeriumide alusel, sh käitaja tegevuse efektiivsus, kapitalikulude suurus, keskkonna kaitsmiseks võetavad meetmed, toimivate tehnoloogiate kasutamine ja stabiilsete ning kindlate kütuseallikate kasutamine.

(28) Pakkumiste esitamise tähtaeg oli 5. jaanuar 1995. Saadi 44 pakkumist. Kõige vähem sobivad pakkumised jäeti kõrvale. Ülejäänud pakkujatega alustati otseläbirääkimisi. Läbirääkimiste tulemusel sõlmiti mitme ettevõtja või ettevõtjate rühmaga elektrienergia ostulepingud.

(29) Elektrienergia ostulepingud sõlmiti aastatel 1996–1998, v.a üks seitsmest Południowy Koncern Energetyczny S.A.-ga (edaspidi: „PKE”) sõlmitud elektrienergia ostulepingust, mis sõlmiti 12. aprillil 1995. aastal ja Elektrownia Turówiga 26. augustil 1994. aastal sõlmitud elektrienergia ostuleping. Menetluse algatamise otsus Elektrownia Turówiga sõlmitud elektrienergia ostulepingut ei hõlmanud⁽⁴⁾ ja seega ei käsitle kõnealust lepingut ka käesolev otsus. Asjaomased ettevõtted on loetletud alljärgnevas tabelis.

Tabel 1

Poolas sõlmitud elektrienergia ostulepingud

Nr	Abisaaja nimi
1	BOT Górnictwo i Energetyka S.A.
2	Południowy Koncern Energetyczny S.A.
3	Elektrownia Kozienice S.A.
4	Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A.
5	Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin Pątnów II
6	Electrabel Połaniec S.A.
7	Elektrociepłownia Kraków S.A 1 ⁽¹⁾ .
8	Dalkia Poznań Zespół Elektrociepłowni S.A.
9	Elektrociepłownia Rzeszów S.A.
10	Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o.
11	Elektrociepłownia Lublin Wrotków Sp. z o.o.
12	Elektrociepłownia Chorzów „ELCHO” S.A.
13	Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.
14	Elektrociepłownia Zielona Góra S.A.

⁽¹⁾ 1 Kõnealust elektrienergia ostulepingut ei sõlmitud pakkumismenetluse tulemusena.

Allikas: menetluse algatamise otsus.

(30) Elektrienergia ostulepingute kestus ulatus seitsmest kuni kahekümne aastani alates kuupäevast, mil elektriijaam alustas tegevust; enamik lepingutest sõlmiti kauemaks kui viieteistkümneks aastaks. Viimane elektrienergia ostulepingu kehtivusaeg lõpeb 2027. aastal.

⁽⁴⁾ Võttes arvesse Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise tingimusi ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavaid muudatusi käsitleva akti (edaspidi: „ühinemisakt”) IV lisa, mis on Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise lepingu (edaspidi: „ühinemisleping”) lahutamatu osa (ELT L 236, 23.9.2003), peetakse enne 10. detsembrist 1994. aastal antud riigiabi olemasolevaks abiks.

(31) Kõikide elektrienergia ostulepingute aluseks on samad põhimõtted:

- a) Elektrienergia tootja kohustub looma uusi võimsusi, moderniseerima seadmed ja tarnima PSE-le asjaomasest elektrijaamast kindlaksmääratud miinimumkoguse elektrienergiat;
- b) PSE kohustub ostma vähemalt kõnealuse miinimumkoguse elektrienergiat;
- c) Elektrienergia ostuhind põhineb energia tarbijale edastamise kuludel; elektritootjad saavad PSE-lt summa, mis võrdub nende kõikide püsi- ja muutuvkuludega, millele on lisatud kasumimarginaal.

Kuna aga elektrienergia ostulepingu lõplik sisu sõltub iga käitajaga peetud läbirääkimistest, ei ole nad täiesti identsed ning võivad üksikasjades erineda.

(32) Alates elektrienergia ostulepingute sõlmimisest on mõnda neist muudetud ja mõnda isegi mitu korda. Kõnealused muudatused käsitlesid lepingute teatavaid tahke, kuid eespool nimetatud aluspõhimõtted jäid alati samaks.

2.2. Elektrienergia ostulepingute ennetähtaegset lõpetamist käsitlev eelnõu, mille suhtes otsustati algatada menetlus

(33) Eelnõus, mille suhtes otsustati algatada menetlus, on sätestatud, et mitmed tabelis 1 loetletud elektritootjad lõpetavad vabatahtlikult PSE-ga sõlmitud elektrienergia ostulepingu. Süsteemiga liituda otsustanud elektritootjatel on õigus saada hüvitist eelnõus sätestatud tingimustel.

(34) Hüvitis võib katta vahe kulude, mida ettevõtte kannab seoses elektrienergia ostulepingu lõpetamisega, ja elektrienergia müügist saadud tulu vahel, mida ettevõtte saab kasutada kõnealuste kulude katteks. Edaspidi nimetatakse kõnealust vahet „hüvitatavaks vaheks”. Kõnealuste kulude hulka kuuluvad ka otseselt elektrienergia ostulepingu lõpetamisega seotud kulud, näiteks laenude ennetähtaegse tagasimaksmisega seotud kulud.

(35) Hüvitist makstakse esmase maksena, millele järgnevad kuni 2016. aastani iga-aastased maksed ning kõnealusel aastal makstav lõplik korrigeeritud summa.

(36) Esmase makse võrdub alates 2006. aastast kuni 2025. aastani või aastani, mil kõnealune elektrienergia ostuleping tegelikult pidi lõppema, hüvitatava vahega, olenevalt sellest, kumb on varasem; makse summa põhineb kõnealuse perioodi prognoositavatel hindadel ja turuosade suundumustel.

(37) Eelnõu jõustumisest kuni 2014. aastani arvutatakse hüvitatava vahe suurus igal aastal tegelike majandusandmete alusel uuesti ning võrreldakse seda prognoosi alusel arvutatud esialgse summaga. Kui tegelik väärtus on prognoositust erinev, korrigeeritakse summat üles- või

allapoole ning vastavalt tulemusele makstakse abisaajale täiendav summa või nõutakse talt makstud summa tagasi. Praktilistel põhjustel, eelkõige seetõttu, et kõikide andmete kogumiseks ja töötlemiseks on vaja aega, toimub summade korrigeerimine tegelikult kaks kalendriaastat pärast aastat, millele majandusandmed viitavad.

(38) 2016. aastal tehakse uus hindade ja turuosade suundumuste prognoos, mis hõlmab aastaid 2015 kuni 2025 või aastat, mil asjaomane elektrienergia ostuleping pidi tegelikult lõppema, olenevalt sellest, kumb on varasem (edaspidi: „järelejäänud aeg”). Kõnealuse prognoosi alusel määratakse järelejäänud aja hüvitatava vahe suurus, mida võrreldakse esialgse prognoosi alusel arvutatud summaga. Kui summad on erinevad, määratakse lõplik korrigeeritud summa, mis hõlmab kogu järelejäänud aega. Samamoodi kui eelnevate korrigeerimiste puhul võib lõppsummat korrigeerida üles- või allapoole ning vastavalt tulemusele makstakse abisaajale täiendav summa või nõutakse talt makstud summa tagasi.

(39) Hüvitise kogusumma koos korrigeeritud summadega ei tohi ületada järgmist maksimumsummat. Maksimumsumma määratakse iga ettevõtja või ettevõtjate rühma puhul eraldi ⁽⁵⁾.

Tabel 2

Menetluse algatamise otsuses analüüsitud eelnõus sätestatud maksimumhüvitis

(tuhandetes Poola zlotides)		
	Abisaaja nimi	Maksimumhüvitis
1	BOT Górnictwo i Energetyka S.A.	7 554 899
2	Południowy Koncern Energetyczny S.A.	5 085 101
3	Elektrownia Kozienice S.A.	1 610 729
4	Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A.	1 106 014
5	Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin Pątnów II	2 173 335
6	Electrabel Połaniec S.A.	1 204 454
7	Elektrociepłownia Kraków S.A.	84 656
8	Dalkia Poznań Zespół Elektrociepłowni S.A.	132 773

⁽⁵⁾ NB! Käesolev tabel põhineb dokumentidel, mis Poola ametiasutused esitasid 2. juuni 2005. aasta kirja lisas 1, mis sisaldab rohkem teavet kui esialgne teade eelnõu kohta.

(tuhandetes Poola zlottides)

	Abisaaja nimi	Maksimumhüvitis
9	Elektrociepłownia Rzeszów S.A.	302 684
10	Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o.	641 453
11	Elektrociepłownia Lublin Wrotków Sp. z o.o.	508 176
12	Elektrociepłownia Chorzów „ELCHO” S.A.	1 338 272
13	Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.	1 013 081
14	Elektrociepłownia Zielona Góra S.A.	540 323
	Kokku	22 755 627

Allikas: menetluse algatamise otsus.

(40) Kõnealune maksimumhüvitis võrdub hüvitatava vahega, mis on arvatud aastateks 2006–2025 eeldusel, et hinnad elektriturul kasvavad pidevalt, kuid aeglaselt tasemest, mis on isegi praegusest madalam, Lääne-Euroopa tasemeni. Kõnealuse stsenaariumi kohaselt algab elektri keskmine hind umbes 22 eurost megavatt-tunni kohta 2006. aastal, tõuseb 2015. aastaks aeglaselt 30 euroni megavatt-tunni kohta, tõuseb seejärel järsemalt 2018. aastaks 40 euroni megavatt-tunni kohta ja stabiliseerub mõningate üles-alla kõikumistega kõnealuse summa juures kuni vaatlusperioodi lõpuni 2025. aastal.

(41) Hüvitist maksab PSE või selle täielikult riigi omanduses olev tütarettevõtte ning seda rahastatakse tarbijamaksuga, mis on proportsionaalne elektrivõrguga ühinemise ulatusega. Suure esialgse makse rahastamiseks kasutab PSE või tema tütarettevõtte nimetatud maksust saadud tulu.

3. MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED

(42) Oma menetluse algatamise otsuses teatavad eelnõu hindamiseks uuris komisjon, kas nii elektrienergia ostulepingute puhul kui ka elektrienergia ostulepingu ennetähtaegsel lõpetamisel hüvitise maksmise puhul on tegemist riigiabiga. Nagu on selgitatud menetluse algatamise otsuse punktis 3, on nimetatud kaks meetet omavahel tihedalt seotud.

(43) Menetluse algatamise otsuses tõstatatud kahtlused on kokku võetud allpool punktides 3.1 ja 3.2. Üksikasjalikumale hindamisele viitab komisjon menetluse algatamise otsuse punktis 3.

3.1. Elektrienergia ostulepingud

(44) Esialgses analüüsis asus komisjon seisukohale, et elektrienergia ostulepingud võivad anda lepingu sõlminud elektritootjatele konkurentsieelise, mis moonutab konkurentsi ja mõjutab liikmesriikidevahelist kaubandust.

(45) Komisjon leidis, et elektrienergia ostulepingud ei kujutanud endast ühinemislepingus sätestatud olemasolevat abi, sest ükski elektrienergia ostuleping ei kuulunud ühessegi kolmest abiliigist, mida peeti ühinemisel olemasolevaks abiks EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 1 tähenduses ⁽⁶⁾.

(46) Esiteks ei olnud ükski elektrienergia ostuleping sõlmitud enne 10. detsembrist 1994 (v.a Elektrociepłownia Turówiga sõlmitud leping). Teiseks ei teatatud komisjonile elektrienergia ostulepingutest vastavalt nn ajutisele menetlusele ja kolmandaks ei nimetatud ühtegi elektrienergia ostulepingut ühinemislepingule lisatud olemasoleva abi loetelus.

(47) Komisjon väitis, et kuna elektrienergia ostulepingutest ei teatatud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikele 3, kujutasid need endast ebaseaduslikku abi nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks, artikli 1 punkti f tähenduses ⁽⁷⁾.

(48) Komisjon leidis, et elektrienergia ostulepingute tingimused asetasiid lepingu sõlminud elektritootjad soodsamasse majanduslikku olukorda, kui olid elektritootjad, kes sellist lepingut sõlminud ei olnud, ja ettevõtjad, kes kuulusid teistesse, sarnastesse sektoritesse, kus turul tegutsevatele isikutele selliseid pikaajalisi lepinguid isegi ei pakutud. Seetõttu leiti, et esialgse hinnangu kohaselt andis meede kõnealustele elektritootjatele valikulise eelise.

(49) Komisjon märkis ka, et elektriturud on konkurentsile avatud ja liikmesriigid on elektriga kaubelnud vähemalt alates Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta direktiivi 96/92/EÜ (elektri siseturu ühiseeskirjade kohta) ⁽⁸⁾ jõustumisest. Seega leiti, et meetmed, mis soosivad ühe liikmesriigi energiaspektori äriühinguid, võivad takistada teiste liikmesriikide äriühingutel elektri eksportimist kõnealusesse liikmesriiki või soodustada elektri eksportimist kõnealusest liikmesriigist teistesse liikmesriikidesse.

(50) Samuti leidis komisjon, et kõnealuse eelise andmisel kasutati riigi vahendeid, sest elektrienergia ostulepingute

⁽⁶⁾ Menetluse algatamise otsuse punkti 3 lõike 1 punkt i.

⁽⁷⁾ EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1.

⁽⁸⁾ EÜT L 27, 30.1.1997, lk 20.

sõlmimine tulenes riigi poliitikast, mida rakendati täielikult riigi omanduses oleva võrguettevõtja PSE kaudu. Euroopa Ühenduste Kohtu (edaspidi: „Euroopa Kohus”) väljakujunenud praktika kohaselt tuleb juhul, kui riigi äriühing kasutab oma vahendeid nii, et seda võib käsitada riigiabi andmisena, saab kõnealuseid vahendeid käsitada riigi vahenditena EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses ⁽⁹⁾.

(57) Komisjon leidis, et hüvitamine ei ole kooskõlas luhtunud kulude metoodikas sätestatud abikõlblike luhtunud kulude arvutamise ja asjakohase hüvitise määramise üksikasjalike kriteeriumidega.

4. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

(51) Seetõttu jõudis komisjon järeldusele, et elektrienergia ostulepingud kujutasid endast tõenäoliselt elektritootjatele antud riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

(58) Pärast menetluse algatamise otsuse avaldamist sai komisjon asjaomase tähtaja jooksul ja mõnel juhul huvitatud isikute poolt taotletud pikendatud tähtaja jooksul märkused järgmistelt huvitatud isikutelt:

(52) Lisaks väitis komisjon, et elektritootjatele antud riigiabi analüüsimisel tuleks kasutada luhtunud kulude metoodikat. Kõnealusel ajal komisjoni käsutuses olnud dokumentide põhjal tekkis tal kahtlus, kas elektrienergia ostulepingud on kooskõlas luhtunud kulude metoodikas sätestatud tingimustega.

a) elektritootjad: Elektrociepłownia Rzeszów S.A. (edaspidi „Elektrociepłownia Rzeszów”), Electrabel SA ja Electrabel Połaniec S.A. (edaspidi üheskoos „Electrabel”), Zespół Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin S.A. ja Elektrownia Pątnów II Sp. z o.o. (edaspidi üheskoos „PAK”), BOT Górnictwo i Energetyka S.A., BOT Elektrownia Opole S.A. ja BOT Elektrownia Turów (edaspidi üheskoos „BOT”), Elektrociepłownia Chorzów „ELCHO” Sp. z o.o. Elektrociepłownia Kraków S.-A (edaspidi „ECK”), Elektrociepłownia Zielona Góra S.A. (edaspidi „ECZG”) ja Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. Z o.o. (edaspidi „ENS”);

(53) Esiteks kahtles komisjon selles, kas eeskirju, mis reguleerivad elektrienergia ostulepinguid, mis sulgevad konkurentidele olulise osa turust, saab pidada luhtunud kulude metoodika põhieesmärkidega kooskõlas olevateks, st kas kõlvatu konkurentsiga silmitsi seisvatele turgu valitsevatele ettevõtjatele asjakohase hüvitise maksmisega kiirendatakse sektori liberaliseerimist.

b) elektritootjaid rahastavad pangad: Dresdner Bank AG Londoni filiaal, Bank Pekao S.A., WestLB AG Londoni filiaal ⁽¹¹⁾ ja WestLB AG (edaspidi üheskoos „pangad”);

(54) Teiseks kahtles komisjon selles, kas elektrienergia ostulepingutes sisalduv riigiabi on kooskõlas luhtunud kulude metoodikas sätestatud abikõlblike luhtunud kulude arvutamise ja asjakohase hüvitise määramise üksikasjalike tingimustega.

c) PSE.

(59) Komisjonile esitatud märkused olid väga sarnased, mõnikord praktiliselt identsed. Seetõttu jagas komisjon iga huvitatud isiku märkuste eraldi kirjeldamise asemel need üldistesse kategooriatesse (vt allpool).

3.2. Hüvitis elektrienergia ostulepingu ennetähtaegse lõpetamise korral

(55) Et teha kindlaks, kas elektrienergia ostulepingud sisaldasid riigiabi tunnuseid, kasutas komisjon menetluse algatamise otsuses sama arutluskäiku, nagu on esitatud eespool. Komisjon jõudis esialgsele järeldusele, et ka elektrienergia ostulepingute ennetähtaegse lõpetamise hüvitamisel olid riigiabi tunnused ⁽¹⁰⁾.

4.1. Elektrienergia ostulepinguid käsitlevad märkused

Kohaldatavus pärast ühinemist ⁽¹²⁾

(60) Huvitatud isikud väidavad, et elektrienergia ostulepinguid ei tohiks käsitada „pärast ühinemist kohaldatavatena” ühinemisakti IV lisa lõike 3 punkti 1 alapunkti c tähenduses ⁽¹³⁾.

(61) Huvitatud isikud väidavad, et enne ühinemist kehtinud seaduse kohaselt sätestatud meetmeid ei peaks komisjon pärast ühinemist läbi vaatama. See on kooskõlas taga-

⁽⁹⁾ Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-482/99, Prantsusmaa vs. komisjon, EKL 2002 lk I-4397.

⁽¹⁰⁾ Vt menetluse algatamise otsuse punkti 3 lõike 1 alapunkt ii.

⁽¹¹⁾ Taotledes kohtumist komisjoniga, esitas West LB AG London Branch 27. detsembri 2006. aasta kirjas ka täiendavad märkused (vt joonealune märkus 38) elektrienergia ostulepingute ennetähtaegset lõpetamist käsitleva eelnõu kohta, mille Poola valitsus 2006. aasta detsembris vastu võttis. West LB AG Londoni filiaali ja Poola alalise esindaja ELi juures esindajate kohtumine toimus 14. märtsil 2007. aastal.

⁽¹²⁾ Märkuse esitasid BOT, ENS, ECZG, ECK, ELCHO ja PAK.

⁽¹³⁾ Vt eespool joonealune märkus 3.

siulatava jõu puudumise üldpõhimõttega. Ühenduse riigiabieskirju ei oleks tohtinud enne ühinemist kohaldada.

- (62) Huvitatud isikud viitavad komisjoni varasematele otsustele, ⁽¹⁴⁾ milles komisjon väitis, et abisüsteeme, mis huvitatud isikute arvates sarnanesid elektrienergia ostulepingutega, pärast ühinemist ei kohaldata.
- (63) Nende arvates oleks elektrienergia ostulepingute alusel antavat mis tahes abi tulnud anda enne ühinemist. Iga-aastaste maksete maksmine oleks jätkunud, kuid seda ei tohiks käsitada uue abina.
- (64) Elektrienergia ostulepingutes oli sätestatud PSE poolt ostetav elektrienergia kogus ja elektri ostuhind asjaomasel perioodil. Vähemalt mõne toote puhul arvutati hinnad nii, et need ei ületaks varem poolte vahel kokku lepitud taset või kõiguksid määratletud turuhindadega, st võimalikult objektiivsete normidega võrreldes mõistlikes piirides. Tegelikud hinnad olid mõnikord isegi madalamad, eriti seetõttu, et Poola seadusandja kontrollis neid kaudselt. Seega oli elektrienergia ostulepingutes selgelt sätestatud ka riigi maksimaalne osalus enne ühinemist.

Olemasolev abi ⁽¹⁵⁾

- (65) Huvitatud isikud väidavad, et isegi kui möönda, et elektrienergia ostulepingud kujutavad endast riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, tuleks kõnealust abi käsitada olemasoleva abina määruse (EÜ) nr 659/1999 tähenduses.
- (66) Huvitatud isikud on seisukohal, et otsus selle kohta, kas abi, mida anti enne ühinemist ja mille andmist jätkati pärast ühinemist, tuleks käsitada „uue abina” või „olemasoleva abina”, ei tohiks põhineda üksnes ühinemisakti IV lisal. Huvitatud isikud väidavad, et kui abi ei ole olemasolev abi ühinemisakti IV lisa tähenduses, tuleks seda siiski kontrollida vastavalt määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunktidele ii–v.
- (67) Huvitatud isikud väidavad, et määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunkt v on kohaldatav elektrienergia ostulepingute suhtes ning et seetõttu kujutavad elektrienergia ostulepingud endast „olemasolevat abi”.
- (68) Lisaks väidavad huvitatud isikud, et määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunkti v viimast lauset ei kohaldata elektrienergia ostulepingute suhtes kolmel põhjusel.

(69) Esiteks leidis Euroopa Kohus Alzetta Mauro kohtuasjas langetatud otsuses, ⁽¹⁶⁾ et abi, mida anti teatud turgudel, mis olid enne liberaliseerimist konkurentsile suletud, tuleb pärast liberaliseerimist käsitada olemasoleva abina. Huvitatud isikute sõnul põhineb kõnealune kohtuotsus otseselt EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 1 tõlgendusel ning on seetõttu määruse (EÜ) nr 659/1999 suhtes ülimuslik.

(70) Teiseks kehtisid igal juhul Alzetta Mauro kohtuasjas langetatud otsuses sätestatud eeskirjad, mitte määrus (EÜ) nr 659/1999, sest ajal, mil elektriturg vastavalt direktiivile 96/92/EÜ liberaliseeriti või ajal, mil sõlmiti elektrienergia ostulepingud, ei olnud kõnealune määrus veel jõustunud.

(71) Kolmandaks ilmneb määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punktis b nimetatud eri liikide sõnastuse võrdlusest, et artikli 1 punkti b alapunkti v kohaldatakse ainult riigiabikavade suhtes, sest üksiktoetusi ei ole sõnaselgelt nimetatud.

(72) Selle väite toetuseks juhvivad huvitatud isikud tähelepanu asjaolule, et elektrienergia ostulepingud on eraõiguslikud kokkulepped, mitte riiklikud meetmed. Huvitatud isikute väitel oleks loomuvastane, kui enne Poola ELiga ühinemist ja enne liberaliseerimist seaduslikult sõlmitud leping muutuks pärast ühinemist ebaseaduslikuks. Huvitatud isikud on seisukohal, et see oleks EÜ asutamislepingu riigiabieskirjade liiga lai ja tagasiulatav tõlgendamine, mis on vastuolus rahvusvaheliselt tunnustatud õiguskindluse ja õiguspärase ootuste põhimõtetega.

Meetmete omistamine riigile

(73) Pangad esitasid järgmised märkused.

(74) Pangad väidavad, et meedet ei saa käsitada riigimeetmena, vaid see on PSE meede. Võttes arvesse Poola energiaspektori olukorda elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal, oli pikaajaliste lepingute sõlmimine PSE ainus võimalus. See oleks olnud nii ka siis, kui PSE oleks eraettevõtja. Seetõttu oli nii riigi kui ka lepingupoolte huvides pigem elektrienergia ostulepingute sõlmimine kui olukord, kus riik paneb PSE-le kohustuse poliitilise otsusega.

⁽¹⁴⁾ Komisjoni otsused CZ 52/2003 (Universal Banka), CZ 58/2003 (Evrobanka), CZ 46/2003 (Investicni a postowni banka).

⁽¹⁵⁾ Märkuse esitasid ECZG, ECK ja pangad.

⁽¹⁶⁾ Esimese Astme Kohtu 15. juuni 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97-T-607/97, T-1/98, T-3/98-T-6/98 ja T-23/98: Alzetta jt vs. komisjon, EKL 2000, lk II-2319.

Majanduslik eelis ⁽¹⁷⁾

- (75) Enamik huvitatud pooltest väidab, et elektrienergia ostulepingud ei andnud mingeid majanduslikke eeliseid.
- (76) Huvitatud isikud kritiseerivad komisjoni esialgselt järeldust, et elektrienergia ostulepingutes sätestatud hinnad on turu hulgihindadest kõrgemad. Huvitatud isikute väitel ei selgitanud komisjon menetluse algatamise otsuses, milliseid turge ja hindu otsus käsitles. Poola energiabörs avati alles 1999. aasta detsembris ja elektrienergia ostulepingud olid selleks ajaks juba sõlmitud. Huvitatud isikute arvates olid Poola ja teiste riikide võrkude vahelised ühendused sel ajal üle koormatud. Komisjon eksis, viidates Kreeka 2003. aasta hindadele, st täiesti erinevale geograafilisele ja ajalisele taustale.
- (77) Elektrienergia ostulepingute alusel müüdüd elektrit ei saa võrrelda väljaspool elektrienergia ostulepinguid müüdüd elektriga, isegi mitte Poola-siseselt. Esimest toodetakse vastavalt nüüdisaegsetele keskkonnanormidele, samal ajal kui teist toodavad elektrijaamad, mis ei ole nii keskkonnanohidlikud ja mis müüvad üleliigset võimsust „dumpingu-dumpinguhindadega”, ⁽¹⁸⁾ kasutades mitmesuguseid meetodeid, millest ükski ei taga hindu, mis kataksid nii püsi- kui ka muutuvkulud. Lisaks sellele doteeriti elektritootjaid, kes tegutsevad elektrienergia ostulepingut sõlmimata, ning vastupidiselt elektrienergia ostulepingu sõlminud elektritootjatele ei nõutud neilt seadmete moderniseerimist. Igal juhul ei suutnud nad toota piisavalt elektrit, et katta Poola kogunõudlust, eriti aastatel 1997–1998.
- (78) Huvitatud isikute väitel tuleks elektrienergia ostulepinguid analüüsides arvesse võtta nende sõlmimise ajal valitsenud olukorda, st ühe kliendiga tsentraliseeritud ja reguleeritud elektrienergiasüsteemi, mitte hulgi müügituruga liberaliseeritud süsteemi.
- (79) Elektrienergia ostulepingud olid ainus võimalus tagada investeeringud, mis vastavad Poola energiaspektori nõuetele (st kogu süsteemi moderniseerimine, keskkonnanohidlik ja tarnekindlus). Pankade nõudmisel olid elektrienergia ostulepingud laenule lisatagatiseks. Erainvestori põhimõtte kohaldamine tähendas, et neid nõudeid tuli arvesse võtta ja ainus võimalus selleks oli sõlmida elektrienergia ostuleping. Huvitatud isikud märgivad, et elektrienergia ostulepingutes on sätestatud elektritootjate investeerimiskohustus ja tarnete tagamise kohustus.
- (80) Huvitatud isikud väidavad, et PSE tegevust elektrienergia ostulepingute sõlmimisel ei tohiks analüüsida lähtuvalt sellest, kas PSE teenis lühiajalist kasumit, vaid lähtuvalt sellest, kas ta tagas pikaajaliste investeeringute kasumlikkuse ja – võrguettevõtjate seisukohast – kas ta tagas stabiilse tarnekindluse ning täitis üldise avaliku teenindamise kohustuse. Huvitatud isikud väidavad, et elektrienergia ostulepingud sõlmiti ausa ja avatud pakkumismenetluse teel, mis viidi läbi mittediskrimineerivalt ning mille tulemusel saavutati võimalikest madalaim hind. Huvitatud isikute sõnul ilmneb Euroopa Kohtu praktikast, et sellest piisab, et välistada majandusliku eelise andmine ⁽¹⁹⁾. Enne elektrienergia ostulepinguid käsitleva pakkumismenetluse algatamist tehti sektori investeerimisvajaduste kindlakstelemiseks madalaima maksumuse analüüs.
- (81) Huvitatud isikud väidavad ka, et kuna PSE tegutses reguleeritud elektrienergiasüsteemis, ei saa tema käitumist võrrelda tavapärastes turutingimustes tegutsevate äriühingute käitumisega. Järelikult tuleks PSE käitumist hinnates viidata objektiivsetele ja kontrollitavatele asjaoludele, milleks huvitatud isikute sõnul on elektritootjate kantud kulud ⁽²⁰⁾. PSE käitumine on kooskõlas erainvestori põhimõttega, sest elektrienergia ostulepingud hõlmavad üksnes püsi- ja muutuvkulusid ning mõistlikku kasumimarginaali.
- (82) Elektrienergia ostulepingutega sarnaste pikaajaliste lepingute sõlmimine on sektori ettevõtjate jaoks üldlevinud tava. Väidetavalt on see tavaline riskide jagamine elektritootja ja tarbija vahel. Lepingu pikaajalisust ei tohiks käsitleda eelise kui sellisena. Huvitatud isikud toovad mitmeid näiteid: Electricité de France ja Pétrobrás vaheline leping Prantsusmaal, kaks Redes Energéticas Nacionais' ja Turbogás' ning Electricidade De Portugal ja Pego vahelist lepingut Portugalis ning Northern Ireland Electricity sõlmitud lepingud Ühendkuningriigis. Samuti viitasid huvitatud isikud „IASB” lepingule, kuid viide oli ebatäpne ning komisjon ei suutnud dokumenti leida ⁽²¹⁾. Huvitatud isikud väidavad, et komisjon ei avaldanud kahtlust kõnealuste lepingute kestuse suhtes, kuigi see ulatus vähemalt 15 aastani. Samuti väidavad huvitatud isikud, et pikaajaliste lepingute sõlmimine on üldlevinud tava USA-s, kuid ei too selle kohta konkreetseid näiteid.

⁽¹⁹⁾ Esimese Astme Kohtu 5. augusti 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-116/01 ja T-118/01: P & O European Ferries (Vizcaya) ja Diputación Foral de Vizcaya vs komisjon, EKL 2003, lk II-2957, punkt 118.

⁽²⁰⁾ Euroopa Kohtu 3. juuli 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-83/1 P, C-93/1 P ja C-64/01 P: Chronopost ja teised vs. Ufex ja teised, EKL 2003, lk I-06993, punktid 38 ja 39.

⁽²¹⁾ Poola ametiasutused loobusid oma märkustes kõnealusest väitest.

⁽¹⁷⁾ Märkused esitasid BOT, ENS, ECZG, ECK, ELCHO, Rzeszów, pangad, PAK, Electrabel ja PSE.

⁽¹⁸⁾ Huvitatud isikute kasutatud sõnastus.

- (83) Huvitatud isikud väidavad ka, et elektrienergia ostulepingud ei taga investeringutasuvust. PSE ja reguleerivad asutused säilitasid õiguslikud vahendid investeringutasuvuse piiramiseks. Reguleeriv asutus võib hindu läbi vaadata ja ülemäära kõrged või ebaõiglased hinnad tagasi lükata. PSE ei kasutanud elektrijaamade täielikku võimsust alati ära ja arvestas lepingutes hindade arvutamisel sisse tõhustamisest saadava tulu. Samuti kannavad elektritootjad mitmeid riske, mis on seotud näiteks rahastamise, ehituse, käitamise ja hooldusega.
- (84) Kuna elektrienergia ostulepingud ei anna väidetavalt mingeid majanduslikke eeliseid, ei kujuta nad endast riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.
- (85) Eraettevõtjatest huvitatud isikud väidavad lisaks, et isegi kui elektrienergia ostulepingud oleksid andnud mingeid majanduslikke eeliseid, oleks nende väärtus väljendunud elektrijaama erastamise ajal kokku lepitud ostuhinnas. Elektrienergia ostulepingute sõlmimine oli vajalik erastamiseks, sest see oli üks kõnealuste jaamade erastamislepingute peamisi eeltingimusi. Huvitatud isikud väidavad, et vastavalt Euroopa Kohtu otsustele Banks'i ⁽²²⁾ ja Falck'i kohtuasjades välistavad eespool nimetatud asjaolud igasuguse elektrienergia ostulepingutest tuleneva majandusliku eelise.

Üldist majandushuvi pakkuvad teenused ⁽²³⁾

- (86) Huvitatud isikud väidavad, et elektrienergia ostulepingu sõlminud elektritootjad osutavad üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid.
- (87) Kui elektrienergia ostulepingute raames antakse riigiabi, siis vastab see Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsusele kohtuasjas C-280/00: Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg vs. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH (edaspidi: „Altmarki kohtuotsus”) ⁽²⁴⁾ sätestatud neljale kumulatiivsele kriteeriumile.
- (88) Esiteks on elektrienergia ostulepingu sõlminud elektritootjatele usaldatud avalikku huvi pakkuva teenuse osutamine. See tuleneb Poola 1997. aasta energiaseaduse artikli 1 lõikest 2, milles on sätestatud, et riik peab tagama energia pideva ja häireteta tarnimise lõpptarbijatele nii, et see on tehniliselt ja majanduslikult põhjendatud, võttes seejuures nõuetekohaselt arvesse keskkonnakaitsealaseid nõudeid. Huvitatud isikud peavad ka kütuse tarnimise mitmekesistamist ja lämmastikoksiidi heitmete vähendamist linnapiirkondade läheduses avalikku majandushuvi pakkuvaks teenuseks, mida nad on kohustatud osutama. Liikmesriikidel on laialdased volitused, et otsustada, millised on avalikku majandushuvi pakkuvad teenused. Täpsemalt

võimaldab direktiiv 96/92/EÜ käsitada avalikku majandushuvi pakkuva teenusena tarnekindlust ja seda kinnitavad ka komisjoni otsused. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiivis 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ, ⁽²⁵⁾ käsitatakse ka keskkonnakaitset, sh energiakasutuse tõhusust ja kliimakaitset avalikku majandushuvi pakkuvate teenustena. Seega on elektrienergia ostuleping õigusakt, mille kaudu riik teeb elektritootjatele ülesandeks osutada eespool nimetatud avalikku majandushuvi pakkuvaid teenuseid, mida kinnitavad ka pakkumiste hindamise kriteeriumid.

- (89) Teiseks on elektrienergia ostulepingutes, sh nende lisades, algusest peale sätestatud avalikku majandushuvi pakkuvate teenuste hüvitamise eeskirjad. See on elektrienergia ostulepingute üle peetavate läbirääkimiste osa. Mõnda elektrienergia ostulepingut on mitu korda muudetud, isegi pärast Poola ühinemist Euroopa Liiduga, kuid see ei ole oluliselt mõjutanud hüvitamise korda või asjaomaseid summasid.
- (90) Kolmandaks ei ületa elektrienergia ostulepingute alusel makstav hüvitis osutatud avalikku majandushuvi pakkuvate teenuste maksumust. Elektrienergia ostulepingud hõlmavad ainult ostetud elektri tootmise kulusid (nt ehitus-, kapitali-, püsi- ja muutuvkulud, hooldus- ja üldkulud) ja mõistlikku kasumimarginaali.
- (91) Neljandaks usaldati avalikku majandushuvi pakkuvate teenuste osutamine äriühingutele, mis valiti elektrienergia ostulepingute sõlmimiseks korraldatud avatud ja mitte-diskrimineeriva pakkumismenetluse käigus.
- (92) Eespool öeldut arvesse võttes leiavad huvitatud isikud, et elektrienergia ostulepingud vastavad Altmarki kohtuasjas langetatud otsuses nimetatud neljale kumulatiivsele kriteeriumile ja ei kujuta endast riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.
- (93) Lisaks väidavad huvitatud isikud, et isegi kui leitakse, et elektrienergia ostulepingud ei vasta Altmarki kohtuasjas langetatud otsuses nimetatud neljale kumulatiivsele kriteeriumile, saab need siiski kuulutada vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 86 lõikele 2 ühisturuga kooskõlas olevateks.
- (94) Nagu on märgitud põhjenduses 88, tehti elektrienergia ostulepingutes elektritootjatele ülesandeks osutada avalikku majandushuvi pakkuvaid teenuseid, mille olemus on sätestatud Poola õigusaktides. Elektrienergia ostulepinguid peetakse avalikku majandushuvi pakkuvate teenuste osutamiseks vajalikuks vahendiks; ilma nendeta ei oleks leitud

⁽²²⁾ 20. septembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-390/98: HJ. Banks & Co. Ltd vs. The Coal Authority and Secretary of State for Trade and Industry, EKL 2001, lk I-06117, ja 24. septembri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-74/00 P ja C-75/00 P: Falck ja Acciaierie die Bolzano vs. komisjon, EKL 2002, lk I-07869.

⁽²³⁾ Märkused esitasid BOT, ENS, ACZG, ECK, ELCHO, PAK ja PSE.

⁽²⁴⁾ 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-280/00: Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg vs. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH ja Oberbundesanwalt beim Bundesverwaltungsgericht, EKL 2003, lk I-07747.

⁽²⁵⁾ ELT L 176, 15.7.2003, lk 37.

asjakohaseid vahendeid elektrienergia arendamise rahastamiseks. Elektrienergia ostulepingute alusel antav abi on proportsionaalne avalikku majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eesmärgiga, sest see hõlmab ainult elektri tootmise kulusid ja mõistlikku kasumimarginaali. Lühidalt öeldes, kui võtta arvesse, et Poola elektrivõrgu ja Euroopa Liidu teiste elektrivõrkude vahel on ühendusi väga vähe, ei mõjuta abi liikmesriikidevahelist kaubandust sellisel määral, et see oleks vastuolus ühiste huvidega.

Valikulisus ⁽²⁶⁾

- (95) Huvitatud isikud leiavad, et elektrienergia ostulepingute süsteem ei ole valikuline.
- (96) Huvitatud isikute sõnul ei saa automaatselt eeldada, et ainult ühte majandussektorit soodustav meede on valikuline. Huvitatud isikud väidavad, et komisjon peaks alati määratlema asjaomase geograafilise ja tooteturu. Seejärel peaks komisjon kindlaks tegema abisaajate konkurendid kõnealusel turul, et määrata kindlaks, kas meede on valikuline või mitte. Käesoleval juhul toimus elektrienergia ostulepingute osaliste valik avatud, läbipaistva ja mitte-diskrimineeriva pakkumismenetluse korras, mis tähendab, et valikulisus puudus.
- (97) Lisaks väidavad huvitatud isikud, et konkreetsele sektorile suunatud meetmed ei ole valikulised, kui need on pelgalt turujõudude toimimise tulemus. Meetmed, mida Euroopa Kohus uuris Van der Kooy kohtuasjas, ⁽²⁷⁾ on tüüpiliseks näiteks sellistest mittevalikulistest meetmetest.
- (98) Huvitatud isikud juhivad ka tähelepanu asjaolule, et elektrienergia ostulepingute sõlmimise otsuse võttis vastu PSE, mitte valitsus. Valikulisuse kriteerium tuleks asendada erainvestori põhimõttega.

Konkurentsi moonutamine ja mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele ⁽²⁸⁾

- (99) Huvitatud isikud väidavad, et komisjon oleks pidanud uurima, kas elektrienergia ostulepingud moonutasid konkurentsi või mõjutasid liikmesriikidevahelist kaubandust nende sõlmimise ajal.
- (100) Elektrienergia ostulepingud sõlmiti ajal, mil Poola elektriturul puudus konkurents. Sel ajal Poolas direktiivi 96/92/EÜ ei kohaldatud. Poola oli alles alustanud

ühinemisläbirääkimisi EL-iga – isegi ühinemise kindlat tähtaega ei olnud määratud. Hinnad, sh nende elektritootjate hinnad, kes ei olnud sõlminud elektrienergia ostulepingut, olid sel ajal täielikult reguleeritud. Seega ei saanud elektrienergia ostulepingud sel ajal konkurentsi moonutada.

- (101) Samuti märgivad huvitatud isikud, et elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal ei olnud Poola Euroopa Liidu liikmesriik. Lisaks oli Poola ja tema naaberriikide vaheliste võrguühenduste arv väike ja elektrienergia ostulepingute alusel toodetud elekter oli väljaspool lepinguid toodetud elektrist palju kallim. Seega ei saa väita, et elektrienergia ostulepingud mõjutasid nende sõlmimise ajal liikmesriikidevahelist kaubandust.

Kokkusobivus EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti a tähenduses ⁽²⁹⁾

- (102) Huvitatud isikud väidavad, et kui elektrienergia ostulepingud kujutaksid endast riigiabi, tuleks need kuulutada ühisturuga kokkusobivaks vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktile a.
- (103) Huvitatud isikud väidavad, et elektrienergia ostulepinguid ei saa käsitada tegevusabina. Tegevusabi (vastandina investeerimisabile) on „abi, mille eesmärk on katta kulud, mida ettevõtja tavaliselt kannab igapäevase või tavapärase tegevuse käigus”. Elektrienergia ostulepingute raames makstud summasid ei saa käsitada sellise abina. Need hõlmavad ärilepingu kohaselt tarnitavate kaupade või teenuste eest makstud hinda. Pealegi on elektrienergia ostulepingute eesmärk aidata kaasa investeerimisprojekti rakendamisele, mis tähendab, et tegemist on investeerimis-meetmega (mitte tegevusabiga).
- (104) Huvitatud isikud on seisukohal, et komisjon peaks tunnustama erakorralisi asjaolusid, mille tõttu oleks tegevusabi andmine käesoleval juhul õigustatud. Arvesse tuleks võtta Poola energiasektori olukorda 1990. aastatel. On ilmne, et Poolat tuleks pidada üheks EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti a nimetatud piirkondadest. Mõned asjaomased elektritootjad asusid piirkondades, kus nende tegevuse lõpetamine oleks oluliselt mõjutanud ühendust tervikuna. Samuti toetati elektrienergia ostulepingutega Poola elektrienergiasektori arengut ja kõnealuse sektori tähtsust arvesse võttes ka majanduse kui terviku arengut.

⁽²⁶⁾ Märkused esitasid BOT, ENS, ECZG, ELCHO ja pangad.

⁽²⁷⁾ Euroopa Kohtu 2. veebruari 1988. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-67/85, C-68/85 ja C-70/85: Kwekerij van der Kooy BV ja teised vs. komisjon, EKL 1988, lk 00219.

⁽²⁸⁾ Märkused esitasid BOT, ENS, ECK, ELCHO, pangad ja PAK.

⁽²⁹⁾ Märkused esitasid BOT, ENS, ELCHO ja PAK.

Kokkuseobivus EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti b tähenduses ⁽³⁰⁾

(105) Huvitatud isikud väidavad, et kui elektrienergia ostulepingud kujutaksid endast riigiabi, tuleks need kuulutada ühisturuga kokkuseobivaks vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktile b.

(106) Huvitatud isikute sõnul oli Poola elektrienergia sektori olukord elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal Poola majanduse arengule oluliseks takistuseks. Väidetavalt oli elektrienergia ostulepingute eesmärk kõrvaldada kõnealune takistus.

Kokkuseobivus EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c tähenduses ⁽³¹⁾

(107) Huvitatud isikud väidavad, et kui elektrienergia ostulepingud kujutaksid endast riigiabi, tuleks need kuulutada ühisturuga kokkuseobivaks vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktile c.

(108) Seoses sellega on huvitatud isikud seisukohal, et elektrienergia ostulepinguid ei tohiks analüüsida luhtunud kulude meetoodika alusel, sest nende eesmärk ei olnud hüvitada kõnealuseid kulusid. Selle asemel tuleks lepinguid analüüsida otse EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c alusel.

(109) Huvitatud isikud väidavad, et elektrienergia ostulepingute eesmärk oli soodustada Poola elektrienergia sektori arengut, meelitades nüüdisaegsetesse ja keskkonnahoidlikesse elektrijaamadesse välisinvesteeringuid. Seega oli elektrienergia ostulepingute eesmärk „soodustada teatud majandustegevuse arengut”.

(110) Lisaks väidavad huvitatud isikud, et elektrienergia ostulepingute mõju liikmesriikidevahelisele elektrikaubandusele oli väike. Tehnilistel põhjustel oli Poola ja teiste riikide võrkude vaheliste ühenduste arv väike. Importi takistasid tehnilised põhjused ning ekspordimahud olid juba täielikult ära kasutatud; seega ei saa väita, et elektrienergia ostulepingud piirasid kõnealust valdkonda. Huvitatud isikute sõnul ei määratlenud komisjon oma esialgses energiaturgu käsitlevas aruandes ⁽³²⁾ elektrienergia ostulepinguid Euroopa energiaturgude integreerumise takistuseks. Huvitatud isikud leiavad, et elektrienergia ostulepingud „ei kahjustanud kaubandustingimusi sel määral, et see oleks vastuolus ühiste huvidega.”

⁽³⁰⁾ Märkused esitasid ELCHO, PAK ja PSE.

⁽³¹⁾ Märkused esitasid BOT, ENS, ELCHO, PAK ja PSE.

⁽³²⁾ http://europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/po_1.pdf

(111) Peale selle väidavad huvitatud isikud, et elektrienergia ostulepinguid ei tohiks analüüsida keskkonnakaitsele antavat riigiabi käsitlevate ühenduse suuniste ⁽³³⁾ alusel, võttes arvesse asjaolu, et elektrienergia ostulepingute konkreetne eesmärk oli viia Poola elektritootmine vastavusse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2001. aasta direktiivi 2001/80/EÜ (teatavate suurtest põletusseadmetest õhku eralduvate saasteainete piiramise kohta) ⁽³⁴⁾ nõuetega.

Elektrienergia ostulepinguid oleks pidanud uurima vastavalt ühinemislepingus nimetatud ajutisele menetlusele ⁽³⁵⁾

(112) Huvitatud isikud väidavad, et elektrienergia ostulepinguid oleks pidanud uurima vastavalt riigiabi menetlusele nr PL 1/03, ⁽³⁶⁾ mille komisjon oleks pidanud algatama kohaldades ühinemislepingus sätestatud ajutist menetlust.

(113) Juhtum nr PL 1/03 käsitles elektrienergia ostulepingute lõpetamise eelnõu esialgselt versioonist teatamist Poola poolt. Huvitatud isikud leiavad, et teate uurimisel jõudis komisjon ilmselt elektrienergia ostulepingute ja esialgse eelnõu vahelise seose suhtes samale järeldusele nagu elektrienergia ostulepingute ja lõpliku eelnõu vahelise seose puhul, st, et elektrienergia ostulepingud ja eelnõu on omavahel „tihedalt seotud”.

(114) Huvitatud isikute sõnul saab selle põhjal loogiliselt järeldada, et komisjon oleks pidanud analüüsima elektrienergia ostulepinguid sama menetluse korras, mida kasutati esialgse eelnõu analüüsimisel, st menetluse nr PL 1/03 korras, mida kasutati ka käesoleval juhul.

(115) Huvitatud isikud märgivad, et menetluse algatamise otsus tühistab komisjoni otsuse, mis käsitles juhtumit PL 1/03. Komisjon põhjendas otsuse tühistamist sellega, et Poola jättis esialgse eelnõu enne ühinemist rakendamata ja seetõttu ei kehtinud selle suhtes ühinemislepingus sätestatud menetlused. Huvitatud isikud väidavad, et sellega eiratakse esialgse eelnõu ja elektrienergia ostulepingute vahelist olulist seost. Vastupidiselt esialgsele eelnõule oleks elektrienergia ostulepingud pidanud jääma ühinemislepingus sätestatud menetluste kohaldamisalasse. Komisjon oleks pidanud elektrienergia ostulepinguid jätkuvalt analüüsima menetluse nr PL 1/03 korras, st ühinemislepingus sätestatud menetluse korras, ning ei oleks pidanud algatama uut menetlust vastavalt EÜ asutamislepingule.

⁽³³⁾ EÜT C 37, 3.2.2001, lk 3.

⁽³⁴⁾ EÜT L 309, 27.11.2001, lk 1.

⁽³⁵⁾ Märkused esitasid ELCHO, pangad ja PAK.

⁽³⁶⁾ Komisjoni 3. veebruari 2004. aasta otsus riigiabi juhtumit PL 1/03 – Poola – Luhtunud kulude hüvitamine Poolas. 3. veebruari 2004. aasta kiri K(2004) 167 (lõplik).

Õigustest ilmajätmine ⁽³⁷⁾

- (116) Huvitatud isikud väidavad, et elektrienergia ostulepingute lõpetamisega jäetakse nad ilma nende õigustest ⁽³⁸⁾ (ilma vastava hüvitiseta) ⁽³⁹⁾.

4.2. Märkused eelnõu kohta

- (117) Eelnõu kohta esitasid märkused ainult ELCHO, pangad ja PAK.
- (118) Huvitatud isikud kordavad oma seisukohta, et elektrienergia ostulepingud ei kujuta endast majanduslikku eelist (vt eespool). Nad väidavad, et järelikult ei saa eeliseks olla ka lepingute lõpetamise eest makstav õiglane hüvitis. Huvitatud isikud viitavad Asterise kohtuasjas tehtud otsusele ⁽⁴⁰⁾. Eelnõu kohaselt makstav hüvitis on nende väitel sarnane kahjude hüvitamisele ja on lisaks tagatud rahvusvahelises eraõiguses ning energiaharta lepingu artiklis 10.
- (119) Samuti väidavad huvitatud isikud, et eelnõu ei hõlma riigi vahendeid, kui selle rahastamiseks kasutatavat maksutaolist lõivu kogutakse ühe või mitme eraettevõtja või äriühingu, mitte PSE kaudu.
- (120) Huvitatud isikud väidavad, et eelnõud saab käsitada EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktide a–c ja artikli 86 lõikega 2 kooskõlas olevana. Siinkohal esitavad huvitatud isikud samu väiteid, mis esitati elektrienergia ostulepingute asutamislepingu kõnealustele sätetele vastavust käsitlevas arutelus.

- (121) Mis puutub eelnõu vastavusse luhtunud kulude metoodikaga, siis pangad väidavad, et kõnealune metoodika töötati välja ja võeti vastu täiesti teistsuguses kontekstis. Luhtunud kulude metoodika eesmärk oli lahendada küsimus, kuidas katta liberaliseerimisjärgseid pöördumatuid kulusid. Eelnõus aga on arvesse võetud Poolas elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal valitsenud olukorda. Pangad ei ole rahul asjaoluga, et komisjon nimetas menetluse algatamise otsuses mõningaid Poola elektrienergia „ebatõhusateks” ning otsustas uurida, kas enne liberaliseerimist teenitud tulu säiliks seaduseelnõu tulemusel samal tasemel. Pankade sõnul oleks sellise loogika kohaselt kõik enne uue liikmesriigi Euroopa Liiduga ühinemist ehitatud elektriijaamad ebatõhusad ja kõiki nimetatud jaamadega sõlmitud lepinguid tuleks automaatselt käsitada riigiabina. See omakorda viiks kaugeleulatava järelduseni, et kõik lepingud tuleks ühinemise päeval lõpetada ja seejärel uuesti sõlmida. Sellel puuduks igasugune õiguslik või majanduslik mõte. Pangad lisavad, et komisjon ei esitanud veenvaid ja konkreetseid tõendeid selle kohta, et elektriijaamad on ebatõhusad.

- (122) Lühidalt öeldes eristas komisjon pankade väitel valesi ühinemise ajaks valminud või peaaegu valmis ehitatud elektriijaamu teistest. Seda tehes jättis komisjon kahe silma vahele asjaolu, et hüvitis tuleb arvutada kooskõlas siseriiklikus ja rahvusvahelises õiguses sätestatud eeskirjadega. Pankade sõnul ei ole hind, mida uus ettevõtja on valmis turule sisenemiseks maksta, kõnealuste arvutuste tegemisel oluline.

5. POOLA MÄRKUSED MENETLUSE ALUSTAMISE OTSUSE KOHTA

5.1. Märkuse elektrienergia ostulepingute kohta

- (123) Poola on seisukohal, et riik on kohustatud tagama energiakindluse, sh energiatarnd, võttes seejuures nõuete kohaselt arvesse keskkonnanõudeid.

- (124) Poola väidab, et elektrienergia ostulepingute sõlmimine oli ainus võimalus täita seda kohustust Poolas asjaomasel ajal. Poola energiaturu moderniseerimiseks oli vaja teha märkimisväärseid investeeringuid ja energiaäriühingutel olid selleks väga piiratud rahalised vahendid. Pangad andsid laenu tingimusel, et kindlaksmääratud aja jooksul säilitatakse teatud tulutase. Elektrienergia ostulepinguid käsitati kõnealuste laenude lisatagatisena.

⁽³⁷⁾ Märkused esitasid Rzeszów ja West LB AG Londoni filiaal.

⁽³⁸⁾ Rzeszów ei põhjendanud kõnealust väidet üksikasjalikult. Oma täiendavates märkustes väidab West LB AG Londoni filiaal (vt joonealune märkus 11) siiski, et kuigi elektrienergia ostulepingute ennetähtaegset lõpetamist käsitlevas eelnõus on sätestatud, et lepingute lõpetamine on vabatahtlik, muudab seadus lõpetamise tegelikult kohustuslikuks. Lisaks ei saa PSE süsteemtasude reguleeriva komponendi kadumise tõttu pärast seaduse jõustumist enam vahendeid oma elektrienergia ostulepingutes sätestatud kohustuste täitmiseks, mille tulemusel tekivad PSE-l nimetatud kohustuste täitmisel tõenäoliselt märkimisväärsed raskused. Kui elektritootjad lepingut vabatahtlikult ei lõpeta, suureneb oht, et lepingu rakendamiseks vajalikud vahendid ei laeku täies mahus.

⁽³⁹⁾ West LB AG Londoni filiaali väitel jätab luhtunud kulude eest hüvitise arvutamise ja maksmise viis finantsasutused elektrienergia ostulepingute alusel antud laenude tagasimaksmise allikast tegelikult ilma. Finantsasutused kaotaksid oma õigused selle eest hüvitist saamata. West LB väidab, et seetõttu tuleks eelnõus sätestada (vähemalt) piisav hüvitis, et tagada elektritootjatele antud laenude viivitamatu tagasimaksmine finantsasutustele.

⁽⁴⁰⁾ Euroopa Kohtu 27. septembri 1988. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-106–120/87: Asteris AE ja teised vs. Kreeka ja Euroopa Majandusühendus, EKL 1988, lk 05515, punktid 23 ja 24.

(125) PSE oli ainus ettevõtte, kes suutis elektrienergia ostulepinguid rakendada. Ettevõtte käitumist analüüsid tuleks meeles pidada, et riigi peamine eesmärk on täita oma üldist huvi pakkuvaid kohustusi, mitte teenida kasumit.

(126) Poola väidab, et kuna elektrienergia ostulepingud sõlmiti avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva pakkumismenetluse teel, tuleks riigi osalust nendes käsitada nii, et riik maksab üldist huvi pakkuva kohustuse täitmise eest turuhinda, mis tähendab, et tegemist ei ole riigiabiga. See on kooskõlas avaliku ja erasektori partnerluse mõistega, mida propageerib komisjon.

(127) Poola sõnul sõlmiti elektrienergia ostulepingud turutingimustel ja nende vormis kajastusid konkreetsed laenuitingimused, mida pangad elektritootjatele pakkusid.

(128) Lisaks väidab Poola, et kuna avalikku majandushuvi pakkuvate teenuste ja avaliku ja erasektori partnerluse mõisted viitavad konkreetsele sektorile, ei saa elektrienergia ostulepinguid käsitada dokumentidena, mis on ebanormaalselt sektoripõhised.

(129) Samuti väidab Poola, et erastatud elektrijaamade puhul võeti müügihinnas arvesse elektrienergia ostulepingute väärtust. Seetõttu on välistatud majandusliku eelise andmine, mis on üks riigiabi määratlemisel kasutatavaid kumulatiivseid kriteeriume.

(130) Poola on seisukohal, et elektrienergia ostulepingud ei kujutanud endast ka pärast ühinemist kohaldatavat abi. Poola käsitleb elektrienergia ostulepinguid üksikabina ja väidab, et isegi pärast ühinemist ei ole lepingute rakendamine midagi muud kui enne ühinemist antud abi edastamine. Elektrienergia ostulepingutes on selgelt sätestatud maksimaalne riigi osalus.

(131) Poola väidab oma arvamuses, et luhtunud kulude metoodikat ei saa kohaldada elektrienergia ostulepingute enest suhtes. Seda saab kohaldada üksnes pärast elektrienergia ostulepingu lõpetamist.

(132) Lõpetuseks vaidlustavad Poola ametiasutused väite, et elektrienergia ostulepingud tagavad teatud elektrihinna kindlaksmääratud aja jooksul. Poola väidab, et elektrienergia ostulepingud tagavad elektri tootmise kulude katmise ja väikese kasumi, mis on vajalik laenu tagasimaksmiseks. Poola sõnul peab turumajanduse põhimõtete kohaselt toote või teenuse hind alati kajastama investeeringu rahastamiseks saadud kapitaliga seotud kulusid.

5.2. Märkused eelnõu kohta

(133) Vastuseks kahtlustele, mida komisjon menetluse algatamise otsuses eelnõu suhtes avaldas, esitas Poola eelnõu parandatud versiooni. Eelnõu jõustus 4. augustil 2007. aastal ja seetõttu viidatakse sellele edaspidi kui „seadusele”.

(134) Seoses riigiabiga on allpool kirjeldatud punkte, mille pooldest seaduse uus versioon erineb punkti 2 lõikes 2 kirjeldatud eelnõu esialgsest versioonist.

(135) Muudetud on abisaajate nimekirja ja hüvitise maksimumsummat. Võimalikele abisaajatele hüvitatavad luhtunud kulude summad on järgmised:

Tabel 3

Muudetud seaduses sätestatud hüvitise määrad

(tuhandetes Poola zlotides)

Abisaaja nimi	Maksimumhüvitis
BOT Górnictwo i Energetyka S.A.	4 536 851
Południowy Koncern Energetyczny S.A.	1 479 745
Elektrownia Koziencice S.A.	623 612
Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A.	633 496
Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin Pątnów II	1 377 880
Elektrociepłownia Kraków S.A.	0
Elektrociepłownia Rzeszów S.A.	297 415
Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o.	777 535
Elektrociepłownia Lublin Wrotków Sp. z o.o.	425 263
Elektrociepłownia Chorzów „ELCHO” S.A.	888 581
Elektrociepłownia Zielona Góra S.A.	464 297
Elektrociepłownia Gorzów S.A.	72 755
Kokku	11 577 430

Allikas: Poola esitatud seaduse lisa 2.

(136) Tabelis 2 esitatud abisaajate nimekirja:

a) ei kuulu enam Electrabel Połaniec S.A. ja Dalkia Poznań Zespół Elektrociepłowni S.A., sest nende elektrienergia ostulepingud on vahepeal aegunud;

b) ei kuulu enam Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o., sest nimetatud elektrijaama elektrienergia ostuleping lõpetati enne elektrijaama ehituse lõpetamist;

- c) kuulub nüüd Elektrociepłownia Gorzów S.A., mis vastab eelnõu kohaselt abisaaja tingimustele.
- (137) Elektrociepłownia Kraków S.A. kuulub seaduse kohaselt abisaajate hulka, kuid tema maksimaalne toetuse summa on null.
- (138) Eespool tabelis 3 loetletud luhtunud kulude eest hüvitise maksimumsumma arvutamise ülejäänud eeskirjad on sätestatud seaduse artiklis 27.
- (139) Hüvitise maksimumsumma arvutatakse:
- a) 2007. aasta amortiseerimata investeerimiskulude, mida ei hõlma investeerimisabi, ja
- b) rahavoogude osa, mida ettevõtte saab kasutada investeerimiskulude korvamiseks, vahena.

Seaduse artikli 27 lõike 1 kohaselt on investeerimiskulud põhivara bilansiline netoväärtus. Amortiseerimata investeerimiskulud on põhivara bilansiline väärtus pärast kulumi mahaarvestamist.

Seega arvestatakse kõnealusest summast maha:

- elektriijaama bilansiline jääkväärtus elektrienergia ostulepingu esialgse lõppemise kuupäeval (kui see oli sätestatud) ja
- varadega seotud laenude ja kustutatud laenude kogusumma.

Kõnealune maksimumsumma arvutati ajavahemikuks alates 2007. aastast kuni iga elektriijaama elektrienergia ostulepingu kehtivusaja lõppemiseni.

- (140) Hüvitiste arvutamisel võeti arvesse ainult neid investeerimiskuluid, mis olid Poola Euroopa Liiduga ühinemise kuupäevaks lõppenud või lõppemas. „Lõppemas investering“ tähendab investeringut, mille puhul oli ehituse peatamise asemel kasulikum ehitus lõpetada ja elektriijaam käiku anda. Hindamine toimus Poola Euroopa Liiduga ühinemise kuupäeva seisuga.
- (141) Tulevased rahavood arvutati menetluse algatamise otsuses kirjeldatutega samalaadsete turuprognoside alusel. Poola ametiasutused põhjendasid oma prognoose.

(142) Seaduses enam esialgset suurt makset sätestatud ei ole; selle asemel on sätestatud iga-aastased maksed koos ettemaksete süsteemiga, mille puhul võetakse eelkõige arvesse elektri-tootja võlgu. Süsteemi, mille eesmärk oli reguleerida hüvitisi vastavalt elektrienergia tegelikele muutustele, pikendati kuni iga elektrienergia ostulepingu esialgselt sätestatud lõppemise kuupäevani. Ajavahemik vastab põhjenduses 139 nimetatud ajavahemikule, mida kasutatakse iga äriühingu hüvitise maksimumsumma arvutamisel.

(143) Seaduses on sätestatud, et kümne aasta jooksul pärast seaduses sätestatud viimase hüvitise saamist luhtunud kulude eest ei saa hüvitise saajad äriühingu päästmiseks või ümberkorraldamiseks abi.

(144) Seadus näeb ka ette uue liigi luhtunud kulusid tabelis 3 loetletud elektritootjatele, kes on sõlminud pikaajalise gaasitarnelepingu, mis sisaldab võta-või-maksa tingimust, mis on seotud ettevõtja tegevusega elektrienergia ostulepingu alusel. Pikaajaline võta-või-maksa leping on leping, millega ostja kohustub ostma igal lepingu kehtivuse aastal teatud koguse gaasi valemil alusel kindlaksmääratud hinnaga ning peab maksma trahvi, kui ta kõnealust kogust ei osta.

(145) Seda liiki luhtunud kulude eest makstav maksimumhüvitis võrdub maksimaalse elektrikogusega, mida kõnealune tootja suudab võta-või-maksa lepingu alusel ostetud gaasist toota, korrutatuna kõnealusest gaasist toodetud elektri energiaühiku hinna ja sama koguse elektri tootmiseks vajaliku söe energiaühiku keskmise hinna hinnangulise erinevusega ning korrutatuna kordajaga, mis näitab Poola gaasimaardlatest pärit gaasist toodetud energiaühiku keskmise maksumuse ja mujalt pärit gaasist toodetud energiaühiku keskmise maksumuse suhet (kui asjaomane tootja ei kasuta Poola gaasi).

(146) Järgnevas tabelis on esitatud seaduses sätestatud võta-või-maksa lepingutega seotud hüvitise maksimumsummad:

Tabel 4

Võta-või-maksa lepinguga seotud luhtunud kulude eest makstavad maksimumhüvitised

(tuhandetes Poola zlotides)

Tootja	Maksimumhüvitis
Elektrociepłownia Rzeszów S.A.	124 395
Elektrociepłownia Lublin Wrotków Sp. z o.o.	191 480
Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o.	340 655

(tuhandetes Poola zlotides)

Tootja	Maksimum-hüvitis
Elektrociepłownia Zielona Góra S.A.	313 477
Elektrociepłownia Gorzów S.A.	35 273
Kokku	1 005 280

Allikas: Poola esitatud seaduse lisa 2.

(147) On loodud süsteem kõnealustele tootjatele võta-või-maksa lepingutega seotud luhtunud kulude eest igal aastal tegelikult makstava hüvitiste arvutamiseks.

(148) Konkreetsetel aastal tegelikult makstav hüvitis koosneb kahest osast:

a) esiteks summast, mis võrdub kõnealuse tootja poolt asjaomasel aastal võta-või-maksa lepingu alusel ostetud gaasist toodetud tegeliku elektrikogusega, korrutatuna võta-või-maksa lepingu alusel ostetud gaasist toodetud energiaühiku tegeliku hinna ja sama koguse elektri tootmiseks vajaliku söe energiaühiku sama aasta keskmise tegeliku hinna vahega, millest on lahutatud kõnealuse elektritootja selle aasta keskmine energiaühiku müügihind ja sөөst elektrit tootva tootja selle aasta keskmine energiaühiku müügihind (kui vahe on negatiivne, ei võeta seda arvutamisel arvesse). Samuti kohaldatakse kordajat, mis näitab Poola gaasimaardlastest pärit gaasist toodetud energiaühiku keskmise maksumuse ja mujalt pärit gaasist toodetud energiaühiku keskmise maksumuse suhet (kui asjaomane tootja ei kasuta Poola gaasi);

b) teiseks summast, mis võrdub trahviga, mida kõnealune tootja on asjaomasel aastal tegelikult maksnud gaasi eest, mida ta pidi võta-või-maksa lepingu alusel asjaomasel aastal ostma, kuid ei ostnud.

(149) Vastavalt põhjenduses 148 sätestatud meetodikale arvutatud aastast makstav hüvitise tegelik summa ei tohi ühegi elektritootja puhul olla suurem kui tabelis 4 sätestatud hüvitise maksimumsumma. Kõnealuse maksimumsumma ületamisel lõpetatakse kõikide võta-või-maksa lepingutega seotud luhtunud kulude eest makstavate hüvitiste maksimine. Hüvitiste maksimine lõpetatakse igal juhul hiljemalt lõpetatud elektrienergia ostulepingu esialgu sätestatud lõppemise kuupäeval.

(150) Eespool nimetatud sätteid kohaldatakse ainult Poola Euroopa Liiduga ühinemise ajaks juba sõlmitud võta-või-

maksa lepingu alusel ostetud gaasikoguste suhtes. Sama elektritootja poolt pärast ühinemist sõlmitud võta-või-maksa lepingute alusel ostetavate täiendavate gaasikoguste eest hüvitist ei maksta. Kui võta-või-maksa lepingu alusel ostetud gaasi kogused pärast ühinemist vähenevad, kajastub see vähenemine ka hüvitiste maksimises.

6. POOLA VASTUS HUUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSTELE

(151) Poola on seisukohal, et komisjon ei tohiks elektrienergia ostulepinguid pidada riigiabiks. Kui neid aga peetakse riigiabiks, tuleks neid käsitada abina, mis ei ole kohaldatav pärast ühinemist.

(152) Poola märgib, et elektritootjad vabastati kohustusest esitada tariifid energiaturu reguleerimise ameti presidendile heakskiitmiseks, et julgustada neid tegutsema turumajanduslike ettevõtjatena ning vähendada elektritoomiskulusid.

(153) Poola rõhutab, et elektrienergia ostulepingute sõlmimisele eelnes avatud ja mittediskrimineeriv pakkumismenetlus, millest said osa võtta kõik elektritootjad (nii riigi- kui ka eraettevõtted). Samuti palutakse komisjonil arvesse võtta, et mõned elektrienergia ostulepingud olid seotud erastamisega ja elektrienergia ostulepingu sõlmimine kajastus erastatud ettevõtja hinnas.

(154) Kui komisjon peaks käsutama elektrienergia ostulepinguid riigiabina, ei tohiks Poola arvates neid käsitada tegevusabina, sest tegelikult olid need seotud elektritootjatele pandud avalike ülesannete täitmisega. Elektrienergia ostulepingute eesmärk oli tagada tarnekindlus.

(155) Poola kinnitas oma seisukohta, et elektrienergia ostulepinguid ei tohiks hinnata luhtunud kulude meetoodika alusel; kõnealust meetodikat tuleks kasutada üksnes nende kulude puhul, mis tekivad juhul, kui liikmesriik jätab oma kohustused elektritootjate ees täitmata.

7. KOMISJONI HINNANG

(156) Nagu on märgitud põhjenduses 133, esitasid Poola ametiasutused käesoleva menetluse käigus seaduse komisjonile, et viimane hindaks seda vastavalt riigiabieskirjadele. Kõnealune seadus näeb ette hüvitise maksimise elektrienergia ostulepingu ennetähtaegse lõpetamise eest ning seetõttu ei saa seda käsitleda elektrienergia ostulepingutest eraldi. Menetluse algatamise otsuses avaldas komisjon kahtlust, et tegemist võib olla riigiabiga ning kahtles

elektrienergia ostulepingute vastavuses riigiabi käsitlevate õigusaktidega. Käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäeva seisuga on elektrienergia ostulepingud veel kehtivad. Seetõttu on komisjon kohustatud hindama seaduse lisas 1 nimetatud elektrienergia ostulepinguid.

7.1. Elektrienergia ostulepingud

7.1.1. Riigiabi olemasolu EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses

- (157) Järgnevalt analüüsib komisjon kõiki nelja kumulatiivset kriteeriumi, mille abil määratletakse riigiabi olemasolu EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses: riigi vahendite kasutamine, majandusliku eelise andmine, antud eelise valikulisus ja mõju kaubandusele.
- (158) Analüüsis tuleb kindlaks määrata aeg, mil kõnealuseid kriteeriume kontrolliti ja mida tuleb järelikult elektrienergia ostulepingutes sisalduva riigiabi hindamisel arvesse võtta.
- (159) Oma märkustes väitsid huvitatud isikud (mitmele hindamiskriteeriumile viidates), et komisjon peaks võtma arvesse üksnes elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal valitsetud olukorda. Seejärel tuleks analüüsi tulemusi laiendada iga elektrienergia ostulepingu kestusele vähemalt ajani, mil lepingut oluliselt muudeti.
- (160) On tõsi, et käesoleval juhul peab komisjon riigiabi olemasolu analüüsid uurima, milline olukord valitses meetme jõustumise ajal.
- (161) See ei tähenda siiski, et nimetatud nelja kriteeriumi hindamine riigiabi määratlemisel peaks piirduma täpselt abi andmise ajaga. Kui abi oli algusest peale ette nähtud pikaajalise abina, mida makstakse osamaksetena (vastupidiselt ühekordsele maksele), peaks komisjon kindlaks määrama, kas kriteeriume järgiti meetme kogu kavandatud rakendusaja jooksul.
- (162) Käesoleval juhul jõudis komisjon järeldusele, et hindamise tulemused on samad, olenemata sellest, kas elektrienergia ostulepingud kujutasid nende sõlmimise ajal endast riigiabi. Kui komisjon oleks asunud seisukohale, et elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal esinesid neli riigiabi kriteeriumi, tuleks meedet hinnata kooskõlas ühinemislepinguga. Sellise hindamise kohaselt (vt punkt 7.1.2) kujutaks meede endast riigiabi alates 1. maist 2004 ja selle kokkusobivust ühisturuga tuleks hinnata alates nimetatud kuupäevast. Kui aga ilmneks, et sõlmimise ajal ei kujutanud elektrienergia ostulepingud endast riigiabi, oleks komisjon seisukohal, et need muutusid riigiabiks ühinemise ajal, st hiljemalt Poola ELiga ühinemise kuupäeval (vt punkt 7.1.2). Kooskõlas ühinemislepinguga ja määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunktiga v leiaks komisjon, et alates 1. maist 2004 on meede uus abi ja selle kooskõla riigiabi eeskirjadega tuleb hinnata alates nimetatud kuupäevast (vt punkt 7.1.2).
- (163) Seetõttu kontrollib komisjon, kas meede vastas Poola Euroopa Liiduga ühinemise kuupäeval ja pärast seda kõikidele riigiabi kriteeriumidele.
- (164) Sellega seoses soovib komisjon vastata huvitatud isikute märkustele, mille kohaselt eraõiguslikud lepingud ei muutu ühinemise ja liberaliseerimise tulemusel automaatselt kehtetuks, sest see oleks huvitatud isikute sõnul vastuolus õiguskindluse ja õiguspärase ootuste põhimõtetega.
- (165) Komisjon ei nõustu nimetatud väitega. Euroopa Ühenduste ja nende liikmesriikide ning Poola Vabariigi vaheline assotsieerumisleping, mis sillutas teed ühinemisele, sõlmiti 16. detsembril 1991. aastal. Elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal oli ilmne, et Poola ühineb ELiga ja enamiku lepingute puhul oli ka ilmne, et see toimub enne elektrienergia ostulepingu lõppemise kuupäeva.
- (166) Poola Vabariik sõlmis ühinemislepingu 16. aprillil 2003. aastal. Ühinemisleping jõustus 1. mail 2004. aastal. Ühinemise kuupäevast alates muutusid asutamislepingud ja teised õigusaktid kooskõlas ühinemisakti artikliga 2 Poola suhtes siduvaks⁽⁴¹⁾. Järelikult on ühenduse õigustik (nn *acquis communautaire*) kohaldatav uue liikmesriigi kõikide lepinguliste suhete suhtes ja kõik erandid nimetatud reeglist saavad tuleneda üksnes ühinemislepingust endast. Ühinemislepingule lisatud ühinemisaktis ja selle lisades ei ole sätestatud ühtegi erandit riigiabieeskirjadest, mis vabastaksid elektrienergia ostulepingud või energiasektori üldiselt riigiabi käsitlevate ELi õigusaktide otsesest kohaldamisest.
- (167) Komisjon on kohustatud kohaldama ELi konkurentsioigust Poola energiasektori ja teiste majandussektorite suhtes samamoodi nagu kõikide teiste liikmesriikide suhtes. Komisjon märgib, et see, millisel kujul abi anti (elektrienergia ostulepingute puhul eraõigusliku lepinguna), ei ole riigiabi seisukohast oluline; komisjoni analüüsi puhul on oluline üksnes meetme mõju. Seetõttu leidis komisjon, et

⁽⁴¹⁾ Vt eespool joonealune märkus 3.

huvitatud isikute märkustes puudusid põhjendatud väited, mis selgitaksid, miks menetlus ei ole õiguskindluse ja õiguspäraste ootuste põhimõtetele kooskõlas.

Riigi vahendid ja riigiga seostatavus

(168) Elektrienergia ostulepingute aluseks olev kasumlikkuse tagatis väljendub tegelikult PSE kohustuses osta elektrit hinnaga, mis hõlmab investeerimis- ja tegevuskulusid ning teatud kasumimarginaali. Ostuhinna kannab täielikult PSE – äriühing, mille täisomanik ja kontrollija on riik.

(169) Huvitatud isikud väidavad, et otsuse sõlmida elektrienergia ostulepingud tegi PSE.

(170) Mis puutub riigi vahenditesse, siis komisjon kaalus, kas kohaldada PreussenElektra kohtuasjas langetatud otsust, ⁽⁴²⁾ milles Euroopa Kohus uuris süsteemi, millega riik sundis eraettevõtjaid ostma konkreetsetelt tootjatelt elektrit riigi poolt määratud hinnaga, mis oli turuhinnast kõrgem. Euroopa Kohus leidis, et nimetatud juhul riigi vahendite üleandmist ei toimunud ja seega ei olnud tegemist riigiabiga.

(171) Poola olukord erineb oluliselt süsteemist, mida Euroopa Kohus eespool nimetatud kohtuotsuses uuris. Erinevus seisneb äriühingute, kelle puhul kehtib elektri ostmise kohustus, omandistruktuuris.

(172) PreussenElektra kohtuasjas oli äriühing, keda riik kohustas elektrit ostma, eraomanduses, samal ajal kui PSE on täielikult riigi omanduses ja kontrolli all. PSE on riigi kontrolli all vastavalt määratlusele, mis on sätestatud komisjoni 16. novembri 2006. aasta direktiivis 2006/111/EÜ liikmesriikide ja riigi osalusega äriühingute vaheliste finantssuhete läbipaistvuse ning teatavate ettevõtjate finantsläbipaistvuse kohta ⁽⁴³⁾. Seega kuuluvad kasutatud vahendid täielikult riigi omanduses olevale äriühingule.

(173) PreussenElektra kohtuasjas ilmnis vahendite liikumistee jälgimisel abisaajalt tagasi allikani, et need ei olnud ühelgi hetkel riigi otsese või kaudse kontrolli all.

(174) Vastupidi PreussenElektra kohtuotsuses kirjeldatud olukorrale on Poola juhtum vahendid riigi kontrolli all, sest need kantakse üle riigiettevõtjale (st PSE), ning seetõttu käsitatakse neid riigi vahenditena.

(175) Meetme hindamisest tulenevalt ja võttes arvesse eespool nimetatud kohtuotsust, leiab komisjon, et elektrienergia ostulepingud sisaldavad riigi vahendeid.

(176) Mis puutub riigiga seostatavusse, siis Stardusti kohtuasjas langetatud otsuses ⁽⁴⁴⁾ väitis Euroopa Kohus, et äriühingutele eraldatud riigi kontrolli all olevad vahendid on riigi vahendid. Euroopa Kohus lisas siiski, et tuleb uurida, kas selliste vahendite kasutamine on seotud konkreetset riigiga.

(177) Vastavalt Stardusti kohtuasjas langetatud Euroopa Kohtu otsusele tuleks vahendeid, mida riigi osalusega ettevõtja kasutab viisil, mis on seostatav riigiga, käsitada riigi vahenditena EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

(178) Poola ja huvitatud isikute märkuste põhjal on selge, et investorite energiasektorisse meelitamiseks ettenähtud programmi algatamise otsuse eesmärk oli toetada sektori moderniseerimist, ajakohastada elektri jaamu, et viia need vastavusse ELi nõuetega ja tagada, et energiatarned katavad täielikult nõudlust. See tähendab, et PSE ei sõlminud elektrienergia ostulepingud mitte äriõiguse eesmärkidel, vaid paljude oluliste poliitiliste eesmärkide saavutamiseks, mida mõönavad ka Poola ametiasutused.

(179) Seda, et riik kontrollis elektrienergia ostulepingute sõlmimist, tõendab asjaolu, et osalistele saatis pakumiskutsed Poola tööstus- ja kaubandusministeerium. Lisaks on Poola äriõiguse kohaselt rahandusministril aktsionäride üldkoosoleku täielikud volitused.

(180) Elektrienergia ostulepingutes sätestati hinnad vastavalt põhimõttele, et nad katavad investeerimis- ja tegevuskulud ning teatud kasumimarginaali. Sellise raamistiku eesmärk oli tagada vajalikud investeeringud ning selles kajastub ka riigiorganite otsus, mida rakendati PSE kaudu.

(181) Eespool nimetatud hinnangut arvesse võttes leiab komisjon, et nimetatud asjaolud hõlmavad näitajaid, mis Stardusti kohtuasjas langetatud Euroopa Kohtu otsuses sätestatud kriteeriumide kohaselt viivad järelduseni, et PSE vahendite kasutamine elektrienergia ostulepingutes on seostatav riigiga ja esitatud väiteid arvesse võttes tuleks hindamisel elektrienergia ostulepinguid käsitada riigi vahenditest rahastatavatena.

⁽⁴²⁾ Euroopa Kohtu 13. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-379/98: PreussenElektra, EKL 2001, lk I-2099.

⁽⁴³⁾ ELT L 318, 17.11.2006, lk 17.

⁽⁴⁴⁾ Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-482/99: Prantsusmaa vs. komisjon, EKL 2002, lk I-4397.

(182) Komisjoni jaoks on selge, et riik oli seotud elektrienergia ostulepingute sõlmimisega ja kõnealuste lepingute aluspõhimõtete määratlemisega.

Majanduslik eelis

(183) Juriidiliselt on elektrienergia ostuleping leping, mis on sõlmitud kahe poole vahel: PSE ja elektritootja vahel. Nagu põhjenduses 172 on selgitatud, on PSE täielikult riigi omanduses olev äriühing.

(184) Et teha kindlaks, kas elektrienergia ostuleping annab elektritootjale majandusliku eelise, peab komisjon hindama, kas elektritootja saab elektrienergia ostulepingu kaudu sellist majanduslikku kasu, mida ta turult ei saaks.

(185) Elektrienergia ostuleping annab selle sõlminud elektritootjale eelise, kui lepingupool asetatakse teistest ettevõtetest paremasse majanduslikku seisundisse.

(186) Kuigi elektrienergia ostulepingud võivad üksikasjades erineda, põhinevad kõik lepingud samal aluspõhimõttel: PSE on kohustatud ostma suurema osa asjaomaste ettevõtete poolt toodetud elektrist (vahel ka kõik) hinnaga, mis vaadatakse korrapäraselt läbi vastavalt põhimõttele, mille kohaselt hind hõlmab elektri tootmise kogukuludid (püsi- ja muutuvkulud) ja kasumimarginaali, mille eest tasub tarbija.

(187) Poola elektriturgu reguleeriv asutus URE jätab endale kaudselt õiguse kontrollida, kas kulud, mis PSE kinni maksab, on põhjendatud ja mõistlikud, kuid tegelikkuses kasutab URE seda õigust üksnes selleks, et kontrollida, kas kulud on tegelikult seotud elektri tootmisega. Lisaks on URE kontroll üksnes kaudne, sest selle eesmärk on kontrollida PSE kulude struktuuri, et teha kindlaks, millist tulu saab PSE temast sõltuvatele tarbijatele. Ebatüüpilisel juhul, kui URE kuulutab mõned elektrienergia ostulepinguga seotud kulud põhjendamatuks, saab ta üksnes keelata PSE-l kõnealuste kulude edasikandmise temast sõltuvatele tarbijatele. See võib teha PSE jaoks raskemaks elektrienergia ostulepingus sätestatud kohustuste täitmise, kuid ei tähenda, et leping on muutunud õigustühiseks.

(188) Eespool kirjeldatud põhimõtet kohaldatakse kogu elektrienergia ostulepingu kehtivuse ajal, mis on 7–20 aastat alates elektrijaama käikulaskmisest, st 10–31 aastat alates elektrienergia ostulepingu sõlmimisest ja enamikul juhtudest rohkem kui 15 aastat.

(189) See tähendab, et kõnealuse aja jooksul kannab elektrijaama käitamise seotud äririski elektri ostja, st PSE. See hõlmab ka riski, mis on seotud elektritootmiskulude ja eelkõige kütusehindade, lõpptarbijate elektrihindade ja elektrinõudluse kõikumisega. Need on tavalised riskid, mida elektritootja, kes ei ole elektrienergia ostulepingut sõlminud, kannaks ise.

(190) See tähendab, et elektrienergia ostulepingu sõlminud elektrijaamadele (tingimusel, et nende juhtimine toimub tehnika seisukohast nõuetekohaselt) on tagatud kasum väga pika aja jooksul, mis on võrdne asjaomaste varade tavalise eeldatava kasutusajaga või nende amortiseerumise ajaga. Mida pikem on ajavahemik, seda suurem on tagatise väärtus, sest see kaitseb riskide eest, mille esinemist on üha raskem prognoosida.

(191) Komisjon leiab, et kõnealune tagatis, mis on elektrienergia ostulepingute aluseks, asetab abisaajad teistest turul tegutsevatest ettevõtetest soodsamasse majanduslikku seisundisse ja annab seega asjaomastele elektrijaamadele eelise.

(192) Nii Poola ametiasutused kui ka huvitatud isikud väidavad, et pangad seadsid elektrijaamade rahastamiseks ette nähtud laenu andmise tingimuseks elektrienergia ostulepingute sõlmimise. Electrabel väidab, et „finantsasutused ei olnud nõus rahastama uusi investeeringuid Poola energiasektoris eritingimusega, mis seisnes selles, et laenu saaja saavutab laenu tagasimaksmise ajal teatud käibe.”⁽⁴⁵⁾ Pankade nõudmisest tulenevalt on elektrienergia ostulepingute raames antud tagatised positiivse turuväärtusega. Seega sõltus finantsasutuste nõusolek rahastada investeeringuid elektrienergia ostulepingutest.

(193) Eespool nimetatud kaalutlustest lähtuvalt ei ole elektrienergia ostulepingud traditsiooniline tagatis, vaid neis on lihtsalt sätestatud, et riigi omanduses ja kontrolli all olev PSE maksab kinni lepingu sõlminud elektrijaamade investeerimiskulud ja kõige olulisemad (kui mitte kõik) tegevuskulud. Tegelikult tähendas nimetatud „tagatis” seda, et PSE ostab kindlaksmääratud koguse elektrit hinnaga, mis peab tagama enam-vähem kogu elektrijaama amortiseerimisaja või kavandatud kasutusaaja jooksul elektrijaama elujõulisuse, olenemata turul valitsevate tingimuste muutumisest.

(194) Et teha kindlaks, kas tegemist on eelise, analüüsib komisjon järgmistes punktides mitmeid muid asjaolusid.

⁽⁴⁵⁾ Menetlust käsitlevate Electrabeli märkuste punkti 45 neljas lause.

(195) Esiteks märgib komisjon, et elektrienergia ostulepingud sõlmiti Poolas üksnes valitud elektritootjatega. Lepingute sõlmimise ajal tegutses ka teisi elektritootjaid, kes ei saanud kasu elektrienergia ostulepingutes sätestatud eeskirjadest. Hiljem sõlmiti veel lepinguid ja praegu kavandatakse uusi investeeringuid ilma elektrienergia ostulepingutest saadava toetuseta.

(196) Esimestel aastatel pärast elektrienergia ostulepingute sõlmimist said elektritootjad, kes ei olnud lepingut sõlminud, müüa elektrit hindadega, mida riik kontrollis URE kaudu. 28. juunil 2001. aastal algas sellise süsteemi kõrvaldamine ja elektritootjad hakkasid elektrit müüma vabaturu hindadega.

(197) Nagu huvitatud isikud on märkinud, ei võimaldanud kumbki nimetatud süsteemidest (riigi poolt kontrollitav hind või vabaturu hind) elektrienergia ostulepingut mitte-sõlminud elektritootjatel katta kõiki kulusid. Nad müüvad elektrit piirkuludele vastava hinnaga, st hinnaga, mis katab üksnes muutuvkulud.

(198) Huvitatud isikud väidavad, et elektrit, mida toodavad elektritootjad, kes ei ole elektrienergia ostulepingut sõlminud, ei toodeta nii keskkonnahoidlikult, kui seda teevad elektrienergia ostulepingu alusel abi saavad elektritootjad, ja et seetõttu on esimeste tootjate madalamad hinnad põhjendatud. Komisjon ei nõustu selle väitega. Esiteks ei ole kindel, et kõik elektrijaamad, kes ei ole elektrienergia ostulepingut sõlminud, toodavad „saastavat“ elektrit. Poola uusimad elektrijaamad (kes ei ole elektrienergia ostulepingut sõlminud) toodavad elektrit nüüdisaegseima tehnoloogia abil. Lisaks puudub majanduslik põhjendus, miks vähem keskkonnahoidlik elekter peaks olema madalama turuväärtusega kui keskkonnahoidlik elekter. Mõlemat liiki elekter on teineteisega täielikult asendatavad (füüsiliselt ei ole kahte liiki võimalik eristada) ja tarbija jaoks on need täpselt ühesuguse väärtusega ⁽⁴⁶⁾.

(199) Poola energiabörs alustas tegevust 1999. aastal. Alates 2001. aastast on elektri hind Poolas olnud stabiilne ning on kõikunud vahemikus 110–125 PLN/MWh ⁽⁴⁷⁾. 2004. aastal oli keskmine turuhind umbes 115 PLN/MWh; 2005. aastal 115–120 PLN/MWh; 2006. aastal oli hind üsna stabiilne – umbes 125 PLN/MWh ja 2007. aastal (kuni 31. juulini 2007) kõikus hind vahemikus 110–122 PLN/MWh. Poola esitatud teabe alusel hindas komisjon seaduse kohaselt hüvitist saavate elektrijaamade kogukulusid 2005. aastal järgmiselt:

⁽⁴⁶⁾ Roheline energia võib olla erandiks, sest mõned tarbijad on valmis maksma rohkem elektri eest, mille puhul on tõendatud, et see on toodetud taastuvatest energiaallikatest. Ükski elektrienergia ostulepingu sõlminud elektrijaam siiski selliseid energiaallikaid ei kasuta.

⁽⁴⁷⁾ Allikas: Poola energiabörsi statistika.

Tabel 5

Elektri tootmise hinnangulised kulud elektrienergia ostulepingu sõlminud elektrijaamades 2005. aastal

Tootja	Keskmine tootmiskulud 2005. aastal (PLN/MWh)
Elektrownia Opole (BOTi osa)	[...] (*)
Elektrownia Turów (BOTi osa)	[...]
Południowy Koncern Energetyczny S. A.	[...]
Elektrownia Kozienice S.A.	[...]
Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A.	[...]
Pątnów II	[...]
Elektrociepłownia Kraków S.A.	[...]
Elektrociepłownia Rzeszów S.A.	[...]
Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o.	[...]
Elektrociepłownia Lublin Wrotków Sp. z o.o.	[...]
Elektrociepłownia Chorzów „ELCHO” S.A.	[...]
Elektrociepłownia Zielona Góra S.A.	[...]
Keskmine hind Poola energiabörsil	115–120 PLN/MWh

(*) Konfidentsiaalne teave.

Allikas: komisjoni hinnang, mis põhineb Poola esitatud andmetel. Pątnów II puhul käsitlevad andmed 2008. aastat, mis peaks olema elektrijaama tegutsemise esimene aasta.

(200) Tabelis 5 esitatud andmed näitavad turuhinna, st hinna, mis makstakse elektri eest tootjatele, kes ei ole sõlminud elektrienergia ostulepingut, piisavuse ebatõenäosust samasuguse kasumi teenimiseks, nagu on tagatud elektrienergia ostulepingu sõlminud tootjatele.

(201) Poola energiabörsi näide ei ole ainus. Teised liikmesriigid on samuti liberaliseerinud oma elektriturud ja asutanud energiabörsid, kus ostjad ja müüjad kauplevad elektriga turutingimustel.

(202) Euroopa elektriturge käsitlevas valdkondlikus uuringus ⁽⁴⁸⁾ uuris komisjon üksikasjalikult elektriga kauplemise tingimusi Euroopa hulgimüügiturgudel. Uuringu käigus kogutud andmed näitavad, et ükski liberaliseeritud turg ei taga,

⁽⁴⁸⁾ http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/

- et tootjad suudavad pika aja jooksul katta kõik oma kulud. Tegelikult hõlmab enamik tehinguid järgnevat kolme aastat.
- (203) Energiabörsil elektriga kauplemine põhineb alati piirhindadel, mis tagavad üksnes lühiajaliste piirkulude katmise⁽⁴⁹⁾. Lisaks sõlmitakse kõnealustel turgudel lepingud lühemaks ajaks, kui on sõlmitud elektrienergia ostulepingud. Praegu on näiteks kõige pikaajalisemad lepingud sõlmitud järgmisteks ajavahemikeks: neljaks aastaks NordPooli energiabörsil (Skandinaaviamaad), kolmeks aastaks Powernexti energiabörsil (Prantsusmaa), viieks aastaks UKPXi energiabörsil (Ühendkuningriik) ja kuueks aastaks EEXi energiabörsil (Saksamaa). Mõnel börsil, näiteks Hispaania energiabörsil OMEL, tähtpäevatehinguid ei sõlmita. Pärast 1. aprilli 2006 ei ole ka Poola energiabörsil tähtpäevatehinguid sõlmitud.
- (204) Liberaliseeritud turgudel saab elektriga kaubelda ka kahepoolseid lepinguid sõlmides („börsivälise turg”). Energiauring näitas, et energiabörsi ja kahepoolsete lepingute vahelise arbitraaživõimaluse tõttu on börsivälise turu kauplemistingimused (konkreetselt hind ja lepingute kehtivus) sarnased energiabörsi omadega.
- (205) PSE kohustus elektrienergia ostulepingutega ostma elektritootjatelt kindlaksmääratud elektrikoguse hinnaga, mis katab nende kulud lühima lepingu puhul kuni 2007. aastani ja pikima lepingu puhul 2027. aastani.
- (206) Selle kohustuse pani PSEle Poola valitsus. ELCHO märkustes öeldakse: „Poola kaubandus- ja tööstusministeerium rakendas PSE kaudu poliitilisi meetmeid tarnete tagamiseks ja elektritootmise keskkonnanormidele vastavuse parandamiseks.”⁽⁵⁰⁾
- (207) Asjaolu, et Poola valitsus pidi PSE asemel otsustama, et uusi investeeringuid tehakse elektrienergia ostulepingute abil, näitab selgelt, et otsus põhines turuinvestori kaalutlustest erinevatel kriteeriumidel.
- (208) PSEL ei olnud kahel põhjusel majanduslikku huvi kõnealuse otsuse vastuvõtmise vastu valitsuse sekkumiseta.
- (209) Esiteks ostis PSE elektrit koguses, mille kohta ta juba teadis, et see ületab tema vajadused.
- (210) Elektrienergia ostulepingute sõlmimisega kohustus PSE ostma kindlaksmääratud ja märkimisväärse koguse elektrit (umbes 50 % Poola elektritoodangust 2005. aastal⁽⁵¹⁾) ja kuni 70 % vaatlusalusel ajavahemikul).
- (211) Algul (esimestel elektrienergia ostulepingute kehtivuse aastatel) oli PSE Poola energiasüsteemis ainus tarnija ning seega sai ta müüa kogu elektri lõpptarbijatele. Juba alguses oli siiski ilmne, et varsti ei ole PSE enam Poola ainus elektritarnija. Elektrienergia ostulepingud sõlmiti 1996.–1998. aastal, v.a kuus lepingut PKE-ga, mis sõlmiti 12. aprillil 1995. aastal. Juba sel ajal oli ilmne, et Poola ühinemine Euroopa Liiduga toimub tõenäoliselt enamiku kui mitte kõikide elektrienergia ostulepingute kehtivuse ajal (tegelikult toimus ühinemine enne esimese lepingu lõppemist ja 23 aastat enne viimase lepingu lõppemise tähtaega). Ühinemiseelse menetluse ajal, 1991. aasta detsembris, sõlmis Poola Euroopa lepingu, millega sätestati Poola Vabariigi assotsieerumine ELiga. Hiljem, 1994. aastal, esitas Poola ametliku ELiga ühinemise taotluse. Ühinemisläbirääkimised algasid 1998. aastal ja lõppesid 2002. aastal, mil Kopenhaagenis toimunud Euroopa Ülemkogu leidis, et Poola on täitnud ühinemistingimused.
- (212) Tegelikult mõõnsid ka huvitatud isikud, et üks elektrienergia ostulepingute sõlmimise eesmärk oli tagada Poola elektrijaamade vastavus teatavatele õhu saastamist käsitlevatele ELi direktiividele ja konkreetselt suurte põletusseadmete heitmeid käsitlevatele direktiividele,⁽⁵²⁾ mis tõendab veel kord, et huvitatud isikud olid teadlikud Poola peatsest ühinemisest Euroopa Liiduga.
- (213) Oli teada, et Poola ühinemine Euroopa Liiduga tähendab lõimumist elektrienergia siseturuga, mille liberaliseerimine algas direktiivi 96/92/EÜ vastuvõtmisega⁽⁵³⁾. See tähendas turu avamist PSE-ga konkureerivatele tarnijatele ja järelkult võis juhtuda, et PSE-l ei ole elektriturul toimuvate muutuste tõttu tervet elektrienergia ostulepingutes sätestatud elektrikogust vaja.
- (214) Liberaliseerimise kavad rakendati Poolas ellu väga kiiresti ja esimesed tarbijad said turu avanemise ära kasutada juba 1999. aastal. Samal aastal avati Poola energiabörs.

⁽⁵¹⁾ Allikas: URE. Energiaturgu reguleeriva ameti presidendi teade 2005. aasta aastaaruandes. Teine lõik. http://www.ure.gov.pl/index_eng.php?dzial=1&id=6.

⁽⁵²⁾ Kõnealuse direktiivi viimane versioon on direktiiv 2001/80/EÜ (vt joonealune märkus 34).

⁽⁵³⁾ Direktiiv võeti vastu 19. detsembril 1996. aastal ja seda oldi arutatud alates 14. märtsist 1992, mil komisjon esitas direktiivi ettepaneku.

⁽⁴⁹⁾ Lühiajalised piirkulud on kulud, mida elektritootjad saavad vältida lühikeseks ajaks elektritootmist peatades. Kõnealused kulud on enam-vähem võrdsed muutuvkuludega, sest mõlemad põhinevad peamiselt kütuse maksumusel.

⁽⁵⁰⁾ ELCHO märkused menetluse kohta, punkti 1.4.1 kolmas lause.

Täiendavad muudatused tehti direktiivi 2003/54/EÜ vastu võtmisel 26. juunil 2003. aastal. Kõnealuses direktiivis on sätestatud turu avamine kõikidele hulгимүүjatele 1. juuliks 2004 ja kõikidele tarbijatele 1. juuliks 2007, mis viib PSE-st sõltuva turu osakaalu järk-järgult nullini.

(215) Teiseks ei olnud PSE-l kui ostjal mõttekas võtta endale kohustus maksta kinni kõik elektriijaamade tootmiskulud ja nii pikaks ajaks kindlaksmääratud kasumimarginaal (isegi elektrikoguse puhul, mida PSE tegelikult vajas), kuigi oli juba teada, et liberaliseerimine võimaldab tal valida erinevate tehnoloogiate ja hindade vahel, sh nende vahel, mida pakuvad turule tulnud uued, tõhusamaid tehnoloogiaid kasutavad ettevõtjad.

(216) Ostja on pikaajalise lepingu sõlmimisest huvitatud üksnes siis, kui leping pakub teatavat kaitset energiaturu kõikumiste vastu ja eriti kütusehinna kõikumiste vastu. Seetõttu oleks ostja pikaajalisest lepingust majanduslikult huvitatud üksnes siis, kui müüja võtaks osa kütusehinna kõikumisega seotud riskidest enda kanda või kui tootmistehnoloogia tagaks stabiilsed kütusehinnad, nagu on näiteks hüdroelektriijaamade ja teatud tingimustel ka tuumaelektriijaamade puhul.

(217) Sellist majanduslikku loogikat kinnitab asjaolu, et puuduvad näited eraõiguslikest ostjatest, kes on sõlminud riigi sekkumiseta pikaajalise lepingu fossiilkütuseid kasutavate elektriijaamade ja kohustuvad katma kõik tootmiskulud sama aja jooksul, nagu on sätestatud elektrienergia ostulepingutes (rohkem kui 10 aasta jooksul). Komisjon ei leidnud energiasektori uuringu käigus ühtegi sellist klienti ja hoolimata oma vastupidistest väidetest ei esitanud huvitatud isikud komisjonile ühtegi näidet sellisest lepingust, kuigi mõned neist kuuluvad väga suurtesse kontsernidesse, mis tegutsevad mitmes riigis.

(218) Ainsad näited, mida huvitatud isikud on esitanud, ei ole piisavad järgmistel põhjustel:

a) Portugalis sõlmis ühelt poolt Redes Energéticas Nacionais ja teiselt poolt Turbogási, Electricidade De Portugali ning Pego vahelised lepingud riigi osalusega äriühing (Redes Energéticas Nacionais). Tuleks märkida, et komisjon leidis, et kõnealused lepingud ei ole riigiabieskirjadega kooskõlas, kuigi huvitatud isikud püüdsid tõestada vastupidist. Komisjon tegi ainult otsuse, mis käsitles nende vastavust EÜ asutamislepingu artiklile 81. Riigiabi puudutavas otsuses, mis käsitles

kõnealuste lepingute kohustuslikku tühistamist Portugalis ja tühistamise eest hüvitise maksmist, märkis komisjon, et need andsid elektritootjatele eelise⁽⁵⁴⁾;

b) Northern Ireland Electricity lepingud Ühendkuningriigis sõlmiti riigi nõudmisel ajal, mil Northern Ireland Electricity oli veel riigi osalusega äriühing. Seejärel Northern Ireland Electricity erastati ja Ühendkuningriigi valitsus pidi kehtestama toetuskava, et hüvitada Northern Ireland Electricity'le kõnealuste lepingutega seotud kohustused, mille täitmine ei olnud majanduslikult kasulik;

c) Prantsusmaal Electricité de France ja Péchiney vahel sõlmitud leping hõlmab ainult Electricité de France'i tuumaelektriijaama muutuvkulusid. Prantsusmaal sõlmiti 1990. aastatel palju selliseid lepinguid. Need kõik põhinesid põhimõttel, et tootja kohustub tarnima ostjale elektrit pika aja jooksul ja hinnaga, mis katab üksnes piirkulud.

(219) Lõpetuseks märgib komisjon, et hoolimata huvitatud isikute vastupidistest väidetest ei piisa asjaolust, et elektrienergia ostulepingud sõlmiti pakkumismenetluse teel, et neid ei peetaks riigiabiiks. Selline põhjendus on asjakohane, kui liikmesriik ostab enda tarbeks kaupu või teenuseid. Käesoleval juhul oli pakkumismenetluse eesmärk poliitiline, st välisinvesteeringute meelitamine Poola ja keskkonnakaitse ning tarnekindluse parandamine, mitte riigile vajalike kaupade ja teenuste ostmise. Sellistel juhtudel saab asjaolust, et kasutati pakkumismenetlust, järeldada üksnes seda, et abi piirdub vähimaga, mis on vajalik poliitiliste eesmärkide saavutamiseks; sellest ei piisa riigiabi olemasolu välistamiseks.

(220) Eraomanduses olevatesse kontsernidesse kuuluvad elektritootjad väidavad, et erastamisprotsess oleks tühistanud igasuguse elektrienergia ostulepingute raames saadud riigiabi, sest elektrienergia ostulepingu väärtuse arvutamisel oleks arvesse võetud hinda, mida maksis elektriijaama ostnud äriühing.

(221) Komisjon leiab, et käesoleva juhtumi puhul selline põhjendus ei kehti. Kõnealusel juhul toimus elektriijaamade erastamine aktsiate omandamise teel.

(222) Euroopa Kohus on uurinud, kuidas aktsiate omandamise tulemusel toimunud äriühingu omandivormi muutus mõjutab abi olemasolu ja ebaseaduslikku abi saanud

⁽⁵⁴⁾ Komisjoni otsus riigiabi juhtumis N 161/04 – Portugal – Portugali luhtunud kulud. ELT C 250, 8.10.2005, lk 9.

äriühingut. Euroopa Kohus leidis, et riigiabi, mida äriühing sai ja kasutas, jääb omandivormi muutumisest hoolimata ebaseaduslikuks⁽⁵⁵⁾. Aktsiate võõrandamine turuhinnaga lihtsalt tabab, et riigiabist ei saa kasu ka ostja.

(223) Käesoleva juhtumi puhul tähendab see seda, et elektrienergia ostulepingu sõlminud elektriijaamade omandivormi muutumine ei muutnud asjaolu, et elektrienergia ostulepingud kujutavad endast kõnealustele elektriijaamadele antud riigiabi. Tegelikult said elektriijaamad elektrienergia ostulepingutes ette nähtud soodustusi, olenemata nende omandivormist.

(224) Kõik eespool nimetatud majandusliku eelise tunnused ja esitatud väited on seotud Poola ELiga ühinemise ajaga ning kehtivad ka käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäeval (enne käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäeva lõppenu elektrienergia ostulepingute puhul kuni nende lõpetamise kuupäevani).

(225) Eelöeldut arvesse võttes leiab komisjon, et elektrienergia ostulepingud andsid abisaajatele eelise.

7.1.2. Avalikku majandushuvi pakkuv teenus

(226) Huvitatud isikud väidavad, et elektrienergia ostulepinguid tuleks käsitada avalikku majandushuvi pakkuva teenuse osutamisenä, mille eesmärk on tagada elektritarned ja keskkonna kaitse. Nende sõnul vastavad lepingud Altmarki kohtuotsuses sätestatud kriteeriumidele, mis tähendab, et need ei kujuta endast riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

(227) Komisjon on neid väiteid analüüsinud ning ei saa nendega nõustuda järgmistel põhjustel:

(228) Liikmesriikidel on avalikku majandushuvi pakkuvate teenuste ulatuse üle otsustamisel laialdased volitused. See ei tähenda siiski, et igasugust riigipoolset poliitilistel põhjustel sekkumist saab käsitada avalikku majandushuvi pakkuva teenusena. Näiteks *Merci convenzionali porto di Genova* kohtuasjas langetatud otsuses⁽⁵⁶⁾ ei nõustunud Euroopa Kohus EÜ asutamislepingu artikli 86 lõike 2 kohaldamisega, sest „[...] ei ilmne, et [doki]tööd esindavad üldist majandushuvi, millel on spetsiifilised omadused, võrreldes teiste majanduselu tegevuste esindatava huviga.” Samuti leiab komisjon, et liikmesriikidele antud laialdased volitused avalikku majandushuvi pakkuvate teenuste määramisel on piiratud valdkondades, mida reguleerivad ühenduse õigusaktid.

⁽⁵⁵⁾ Euroopa Kohtu 8. mai 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-328/99 ja C-399/00: Itaalia ja SIM 2 Multimedia vs. komisjon, EKL 2003, lk I-4035, punkt 83.

⁽⁵⁶⁾ 10. detsembri 1991. aasta otsus kohtuasjas C-179/90: *Merci convenzionali porto di Genova SpA vs. Siderurgica Gabrielli SpA*, EKL 1991, lk I-5889, punkt 27.

(229) Huvitatud isikud toovad ühe elektrienergia ostulepingutega osutatava avalikku majandushuvi pakkuva teenuse näitena keskkonnakaitse. Täpsemalt oli elektrienergia ostulepingute eesmärk võimaldada Poola elektriijaamadel kohandada oma tegevus ELi keskkonnanormidele.

(230) Komisjon leiab, et keskkonnanormide järgimise nõue ei erine teistest piirangutest, mis kehtivad tööstussektoris tegutsevate äriühingute suhtes. Lisaks oleks keskkonnanormide järgimise käsitlemine avalikku majandushuvi pakkuva teenusena otsuses vastuolus põhimõttega, et saastaja maksab, mis on üks esimeses õigusaktis, st EÜ asutamislepingu artikli 174 lõikes 2 sätestatud ühenduse keskkonnanormide aluspõhimõtteid.

(231) Komisjon võtab arvesse huvitatud isikute väidet, et direktiivi 96/92/EÜ artiklis 3 on keskkonnakaitset nimetatud ühe võimaliku valdkonnana, kus täidetakse avaliku teenindamise kohustust. Komisjon on siiski seisukohal, et see ei muuda eespool esitatud arvamust. Asjaolu, et direktiivis on sätestatud, et keskkonnakaitse valdkonnas võib osutada avalikku teenust, ei tähenda, et kõnealuse avaliku teenindamise kohustuse tegeliku sisu suhtes ei esitata mingeid nõudeid. Kõnealused kohustused peavad olema spetsiifiliste omadustega, võrreldes sektori teiste äriühingute tavapärase tegevuskeskkonnaga ja ei tohi olla vastuolus ühenduse keskkonnakaitsepoliitika aluspõhimõtetega (näiteks põhimõttega, et saastaja maksab).

(232) Samuti märgib komisjon, et neli elektrienergia ostulepingu sõlminud elektriijaama (Turówi, Pątnówi, Belchatówi ja Jaworzno elektriijaamad) on kantud Maailma Looduse Fondi koostatavasse Euroopa kolmekümne kõige rohkem saastava elektriijaama nimekirja,⁽⁵⁷⁾ mis muudab veelgi kaheldavamaks väite, et nad osutavad keskkonna kaitsmise näol avalikku majandushuvi pakkuvat teenust.

(233) Huvitatud isikud nimetavad ühe avalikku majandushuvi pakkuva teenusena ka tarnekindlust, mida elektrienergia ostulepingute raames tagada püütakse.

(234) Oma otsustes⁽⁵⁸⁾ on komisjon leidnud, et tarnekindluse tagamine võib olla avalikku majandushuvi pakkuva teenuse osutamine direktiivi 96/92/EÜ artikli 8 lõikes 4 (mis vastab direktiivi 2003/54/EÜ artikli 11 lõikele 4) sätestatud tingimustel, st tingimusel, et asjaomased tootjad kasutavad kohalikke primaarenergia allikaid ja elektri kogus kalend-

⁽⁵⁷⁾ <http://assets.panda.org/downloads/dirty30rankingfinal260905.pdf>.

⁽⁵⁸⁾ Vt komisjoni otsused juhtumites N 34/99 (EÜT C 5, 8.1.2002, lk 2), NN 49/99 (EÜT C 268, 22.9.2001, lk 7), N 6/A/2001 (EÜT C 77, 28.3.2002, lk 26) ja C 7/2005 (*Euroopa Liidu Teatajas* veel avaldamata).

riaastas ei ületa 15 % kogu primaarenergiast, mis on vajalik asjaomasel liikmesriigis tarbitava elektrienergia tootmiseks.

- (235) Käesoleval juhul hõlmavad elektrienergia ostulepingud energiakoguseid, mis on palju suuremad kui põhjenduses 234 nimetatud 15 %. Lisaks ei puuduta lepingud ainult tootjaid, kes kasutavad kohalikke primaarenergiat allikaid.
- (236) Komisjon märgib, et elektrienergia ostulepingu sõlminud elektrijaamad ei ole mingeid spetsiifilisi omadusi, mis muudaks nad tarnekindluse tagamiseks eriti sobivaks. Tegelikult on need lihtsalt tavalised võrku lülitatud elektrijaamad ja aitavad, nagu kõik teisedki elektrijaamad, seega kaasa tarnekindluse tagamisele Poolas.
- (237) Eelöeldut arvesse võttes leiab komisjon, et puudub põhjus kalduda kõrvale tema tavalisest praktikast kõnealuses valdkonnas. Seetõttu ei saa ta nõustuda väitega, et elektrienergia ostulepingutega osutatakse tarnekindluse valdkonnas avalikku majandushuvi pakkuvat teenust. Igal juhul ei ole Poola sellega seoses ühtegi avalikku majandushuvi pakkuvat teenust siiani määratlenud.
- (238) Eelöeldut arvesse võttes leiab komisjon, et EÜ asutamislepingu sätteid, mis käsitlevad avalikku majandushuvi pakkuvaid teenuseid, ei ole elektrienergia ostulepingute suhtes kohaldatavad.
- (239) Komisjon märgib, et elektrienergia ostulepingud ei vasta kõikidele Altmarki kohtuotsuses sätestatud kriteeriumidele.
- (240) Esiteks peab Altmarki kohtuotsuse kohaselt abisaajast ettevõtja tegelikult olema kohustatud osutama avalikku majandushuvi pakkuvat teenust ja nimetatud kohustus peab olema selgelt määratletud.
- (241) Käesoleval juhul ei ole väidetavad avaliku teenindamise kohustused selgelt määratletud. Huvitatud isikud mainivad keskkonnakaitset ja tarnekindlust, kuid need on väga üldised eesmärgid. Lisaks võib arvata, et kõik energiaspektori tootjad aitavad mingil määral kaasa kõnealuste eesmärkide saavutamisele. Huvitatud isikud ei esitanud ühtegi dokumenti, kus oleks täpsemalt määratletud üksikutele elektritootjatele pandud avalikku majandushuvi pakkuva teenuse osutamise kohustus, rääkimata neid kohustusi sätestavast õigusaktist.
- (242) Viidati ka Poola energiaseaduse artikli 1 lõikele 2⁽⁵⁹⁾. Kõnealuses artiklis on sätestatud, et riik peab tagama energia pideva ja katkematu tarnimise lõpptarbijatele tehniliselt ja majanduslikult põhjendatud viisil, võttes

seejuures nõuetekohaselt arvesse keskkonnakaitse nõudeid. Kuid seaduse selle artikliga ei panda avaliku teenindamise kohustust ühelegi konkreetsele äriühingule. Kohustus on pandud üksnes riigile.

- (243) Huvitatud isikud väidavad, et elektrienergia ostuleping on dokument, millega tootjatele tehakse ülesandeks avalikku majandushuvi pakkuva teenuse osutamine. Kuid elektrienergia ostulepingud ei sisalda avalikku majandushuvi pakkuva teenuse määratlust ja neis isegi ei viidata nimetatud kohustustele ega ka õigussätetele, mille alusel riik võiks teha teistele ettevõtetele ülesandeks osutada avalikku majandushuvi pakkuvat teenust.
- (244) Teiseks tuleb eelnevalt määratleda objektiivselt ja arusaadavalt parameetrid, mille alusel hüvitist arvutatakse, ning hüvitis ei tohiks olla suurem, kui on vajalik, et katta kõik või osa avaliku teenindamise kohustuse täitmisel kantud kuludest, võttes arvesse asjaomast tulu ja kõnealuse kohustuse täitmisest saadavat mõistlikku kasumit⁽⁶⁰⁾.
- (245) Kui osutatavate avalikku majandushuvi pakkuvate teenuste selge määratlus, eelkõige selline, kus osutatav teenus on selgelt eristatud elektrijaama tavalisest äritegevusest, puudub, ei ole võimalik määratleda hüvitise arvutamise aluseks olevaid parameetreid ja/või seda, kas hüvitis on suurem summast, mis on vajalik avaliku teenindamise kohustuse täitmisel kantud kulude katmiseks. Isegi hüvitise olemust ei saa täpselt määratleda.
- (246) Elektrienergia ostulepingutes hindade määratlemisel teatud parameetrite kasutamine ei ole sama, mis täpsete parameetrite kasutamine avalikku majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest hüvitise arvutamisel, sest hind ei võrdu hüvitisega. Lisaks ei tähenda asjaolu, et hind katab üksnes elektri tootmiskulud ja kasumimarginaali, et see ei sisalda ülemäärast hüvitist, sest paljud elektri tootmisega seotud kulud võivad olla tootja tavakulud, vastandatuna avalikku majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise seotud lisakuludele.
- (247) Kolmandaks kui äriühing, kes peab täitma avaliku teenindamise kohustust, ei ole valitud riigihankemenetluse kaudu, tuleb vajaliku hüvitise suurus kindlaks määrata nende kulude analüüsi teel, mida tavaline, hästi juhitud ja avaliku teenindamise nõuetele vastavate tootmisvahenditega ettevõtja oleks kõnealuseid kohustusi täites kandnud, võttes arvesse teenuse osutamise seotud tulu ja sellest saadavat mõistlikku kasumit.

⁽⁵⁹⁾ Seaduste kogu 1997/54, muudetud punkt 348.

⁽⁶⁰⁾ Need on tegelikult Altmarki kohtuotsuses nimetatud teine ja kolmas kriteerium.

(248) Huvitatud isikud väidavad, et kõnealused tingimused peaksid olema automaatselt täidetud, sest elektrienergia ostulepingute sõlmimiseks korraldati mittediskrimineeriv ja läbipaistev pakkumismenetlus. Komisjon märgib siiski, et pakkumismenetluses kohaldati mitmesuguseid kriteeriume, mitte ainult hindade ja eespool nimetatud poliitiliste eesmärkidega seotud kriteeriume (keskkonnakaitse, tarnekindlus). Komisjon leiab, et just teiste hindade või nimetatud poliitiliste eesmärkidega mitteseotud kriteeriumide kohaldamise tõttu ei ole võimalik automaatselt järeldada, et hüvitise suurus on õige. Pealegi näitab asjaolu, et paljusid kriteeriume kasutati pakkumiste hindamiseks ning et avalikku majandushuvi pakkuvate teenuste tegelikke eesmärke ei määratletud, kui raske on isegi hinnata, kas avalikku majandushuvi pakkuvaid teenuseid ka tegelikult osutati. Hinna- ja keskkonnakriteeriumi kombineerimise tulemusel võidi valida näiteks pakkuja, kelle hind oli väga madal, kuid keskkonnakaitsemeetmed nõrgemad, mitte see, kes pakkus keskkonnahoidlikuma elektri tootmist kõrgema hinnaga. Seetõttu tekib kahtlus, kas tootjad avalikku majandushuvi pakkuvaid teenuseid tegelikult ikka osutavad ja igal juhul on raskem kindlaks teha, millisel määral nimetatud teenuseid osutati.

(249) Lisaks ei esitanud Poola ega huvitatud isikud kõnealuste tootjate kulude analüüsi, et toetada väidet, et need vastavad tavalise ettevõtja kuludele. Tegelikult näitavad hinnangulised andmed, mis Poola sätestas seaduses üksikutele elektritootjatele seaduse kohaselt makstava hüvitise arutamiseks, et nende kulud on oluliselt suuremad kui tavalise uue ettevõtja kulud Poolas.

(250) Lõpetuseks märgib komisjon, et EC Krakówiga sõlmiti elektrienergia ostulepingu pakkumismenetlust korraldamata.

(251) Huvitatud isikud väidavad, et EÜ asutamislepingu artikli 86 lõige 2 on elektrienergia ostulepingute suhtes kohaldatav isegi juhul, kui need ei vasta Altmarki kohtuotsuses sätestatud kriteeriumidele.

(252) Komisjon on arvamusel, et eespool nimetatud kaalutlustele tuginedes ei ole artikli 86 lõige 2 elektrienergia ostulepingute suhtes kohaldatav.

(253) Artikli 86 lõiget 2 saab kohaldada ainult nende äriühingute suhtes, kellele on tehtud ülesandeks osutada tõelisi avalikku majandushuvi pakkuvaid teenuseid ja põhjenduse 228 kuni 238 kohaselt see käesoleval juhul nii ei ole. Avalikku majandushuvi pakkuvate teenuste osutamine tuleb usaldada konkreetsetele äriühingutele, kuid põhjenduse 240 kuni 243 kohaselt see käesoleval juhul nii ei ole. Ja

lõpetuseks peab avalikku majandushuvi pakkuva teenuse osutamise eest makstav hüvitis olema proportsionaalne kantud kuludega; teisisõnu, kulude arvutamiseks peab avalikku majandushuvi pakkuva teenuse ulatus olema mõõdetav. Põhjenduse 245 ja 246 kohaselt see nii ei ole.

Valikulisus

(254) Elektrienergia ostulepingud on kindlasti valikulised, sest need sõlmiti piiratud arvu äriühingutega. Lepingute sõlmimise ajal tegutses energiasektoris äriühinguid, kellega lepingut ei sõlmitud.

(255) Huvitatud isikute väide, et tingimata tuleb määratleda asjaomased turud, on vale. Valikulisuse mõiste hõlmab meetmeid, mida rakendatakse sektorile kui tervikule, isegi kui neid rakendatakse kõikide sektoris tegutsevate äriühingute suhtes (mida käesoleval juhul ei tehtud, sest osade sektori äriühingutega elektrienergia ostulepingut ei sõlmitud).

(256) Mis puutub viitese Van der Kooy kohtuotsusele, siis komisjon tuletab meelde, et kõnealuses kohtuotsuses ei vaidlustanud Euroopa Kohus abimeetme valikulisust. Hinnang, millele huvitatud isikud oma märkustes viitavad, käsitles eelise olemasolu, kuid ei saa öelda, kas Euroopa Kohus pidas või oleks pidanud meedet valikulisuse kriteeriumile mittevastavaks.

(257) Vastuseks huvitatud isikute väitele, et meetmete puhul, mille rakendamise otsust ei tee riik, tuleks valikulisuse kriteeriumi asemel kasutada turuinvestori põhimõtet, märgib komisjon, et turuinvestori põhimõtet kasutatakse selleks, et kontrollida eelise olemasolu, mitte seda, kas meede on valikuline.

Konkurentsi moonutamine ja mõju kaubandusele

(258) Huvitatud isikud väidavad, et komisjon oleks pidanud uurima, kas elektrienergia ostulepingud moonutasid nende sõlmimise ajal konkurentsi või mõjutasid liikmesriikidevahelist kaubandust. Nagu eespool selgitatud, on komisjon arvamusel, et asjaolu, kas elektrienergia ostulepingud kujutasid sõlmimise ajal endast riigiabi või mitte, ei mõjuta käesoleva menetluse tulemust. Võttes arvesse peatset ELiga ühinemist, avas Poola oma turu varakult: esimesed tarbijad võisid tarnija välja vahetada 1999. aastal ja samal aastal avati Poola energiabörs. 1. mail 2004. aastal ühines Poola liberaliseeritud siseturuga. Pikaajaliste lepingute sõlmimine

riigi osalusega äriühinguga PSE, sh kõnealuse ettevõtte kohustus osta elektrit hinnaga, mis katab elektrijsaama kulud ja kasumimarginaali, võib konkurentsi moonutada.

(259) Ühe liikmesriigi energiaspektori äriühinguid soodustavad meetmed võivad takistada teiste liikmesriikide äriühingute elektri eksporti kõnealusesse liikmesriiki või soodustada elektri eksportimist esimesest liikmesriigist teistesse liikmesriikidesse. Poola puhul on see eriti ilmne, sest Poola asub keset Euroopat ja tema elektrivõrk on ühendatud või hõlpsasti ühendatav paljude praeguste ja tulevaste liikmesriikide võrkudega.

(260) Poola energiaturg (Poola energiabörs) avati 1999. aastal; samal aastal sai PSE **Elektrienergia Edastuse Koordineerimise Liidu (UCTE) liikmeks** ⁽⁶¹⁾.

(261) Juba elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal kauplesid Poola ja tema naaberriigid omavahel elektriga. Võrkudevaheliste ühenduste läbilaskevõimsus ei olnud küll suur (huvitatud isikute sõnul 2 000 MW), kuid see kasutati täielikult ära, peamiselt ekspordiks.

(262) 2005. aastal eksportis Poola 14,3 TWh ja impordis 3,1 TWh elektrit, kusjuures sisetarbimine oli 144,8 TWh; ⁽⁶²⁾ enamasti kaubeldi Tšehhi Vabariigi, Saksamaa ja Slovakkia (ühendused Ukraina ja Valgevene võrkudega on väga väikese läbilaskevõimsusega või korrast ära).

(263) Eelöeldust lähtudes võisid elektrienergia ostulepingud moonutada konkurentsi isegi juba enne Poola ühinemist ELiga. Liikmesriikidevahelisele kaubandusele avaldatava mõju kriteeriumi saab määratluse järgi siiski kohaldada üksnes pärast ühinemist. Kuna ühinemine ja Poola energiaspektori liberaliseerimine toimus samal kuupäeval (1. mail 2004. aastal), leiab komisjon, et hiljemalt Poola ELiga ühinemise kuupäevaks tekkis võimalus, et elektrienergia ostulepingutest tulenevad eelised moonutavad konkurentsi ja mõjutavad liikmesriikidevahelist kaubandust ning see võimalus on kogu elektrienergia ostulepingute kehtivuse ajal.

(264) Eelöeldust lähtuvalt on komisjon arvamisel, et elektrienergia ostulepingud kujutavad endast riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

⁽⁶¹⁾ Elektrienergia Edastuse Koordineerimise Liit on Mandri-Euroopa ühendatud võrgustikus koostööd tegevate põhivõrguettevõtjate liit.

⁽⁶²⁾ PSE 2005. aasta aastaaruanne; kättesaadav veebileheküljel: http://www.pse-operator.pl/uploads/kontener/Annual_Report_2005.pdf.

7.1.3. *Elektrienergia ostulepingud kui „uus abi” vastandatuna „olemasolevale abile”. Ebaseaduslik abi*

Ühinemislepingu kohaldatavusest enne ühinemist sõlmitud ja pärast seda kehtivate elektrienergia ostulepingute suhtes

(265) Ühinemislepingu 3. peatüki IV lisas on sätestatud, et komisjonil on õigus kontrollida meetmeid (individuaalseid abimeetmeid ja abikavasid), mis jõustusid enne ühinemist ja mida kohaldatakse pärast ühinemist ning mis kujutavad endast riigiabi.

(266) Esiteks kuna elektrienergia ostulepingud sõlmiti aastatel 1994–1998, st enne Poola ühinemist Euroopa Liiduga, vastavad need enne ühinemist jõustumise tingimusele. Sellega seoses märgib komisjon, et käesolev otsus puudutab ainult neid elektrienergia ostulepinguid, mis kehtisid Poola ELiga ühinemise kuupäeval (1. mail 2004. aastal). Otsus ei hõlma enne nimetatud kuupäeva lõppenud elektrienergia ostulepinguid.

(267) Teiseks kohaldatakse elektrienergia ostulepinguid ka pärast ühinemist. Nad lõppevad ajavahemikul 2006–2027, st pärast ühinemist. Ühinemise kuupäeval ei olnud riigi elektrienergia ostulepingutes osalemise täpne ulatus teada.

(268) Üldiselt käsitleb komisjon pärast ühinemist kohaldatavatena ja uue abina järgmisi abimeetmeid ⁽⁶³⁾:

a) kõik abikavad, mis jõustusid enne ühinemise kuupäeva ja mille raames võib täiendavate rakendusmeetmetega anda pärast ühinemist individuaalset abi äriühingutele, mis on seaduses nimetatud üldiselt ja abstraktselt;

b) abi, mis ei ole seotud konkreetse projektiga ja mida enne ühinemist anti ühele või mitmele äriühingule määratamata ajaks ja/või summas;

c) individuaalsed abimeetmed, mille puhul riigi täpne osalus ei olnud abi andmise kuupäeval teada.

„Riigi majandusliku osaluse täpne määr”

(269) Elektrienergia ostulepingute eesmärk oli tagada elektrijsaamade elujõulisus. Tegemist ei ole siiski klassikalise tagatiseaga: elektrienergia ostulepingutega tagatakse investeringute tulevane tasuvus ja kasumlikkus elektrienergia kindlustatud koguste ostmisega tagatud (kuigi muutuva) hinnaga ja tagatud aja jooksul, olenemata turutingimustest.

⁽⁶³⁾ Vt näiteks komisjoni 28. jaanuari 2004. aasta riigiabi käsitlev otsus CZ 14/2003 – Tšehhi Vabariik „Česka spořitelna, a.s”.

- (270) Enne ühinemist ei sätestatud riigi rahalise osaluse maksimumsummat elektrienergia ostulepingutes ja elektritootjatele ei tagatud kindlat ja tingimusteta abi kindlaksmääratud summas.
- (271) Otse vastupidi, riigi *majanduslik* osalus elektrienergia ostulepingutes sõltub tulevases arengust, mis ei olnud ühinemise ajal teada. Lisaks tagasid elektrienergia ostulepingud tootjatele kaitse kulude kõikumise vastu, mis on seotud tulevikusündmustega, mitte enne ühinemist sooritatud tehingute või sündmustega, ja mis seetõttu ei olnud ühinemise kuupäeval teada.
- (272) Seda, et riigi osalus elektrienergia ostulepingutes ei olnud ühinemise kuupäeval teada ja et riik jäi vastutavaks ka pärast ühinemist, kinnitavad järgmised asjaolud.
- (273) Esiteks ei sätestatud üksikutes elektrienergia ostulepingutes neid hindu, millega elektritootjad PSE-le elektrit müüvad. Hinnad arvutatakse valemi abil, mis koosneb mitmetest ettenägematult muutuvatest parameetritest.
- (274) Kõnealused valemid sisaldavad selliseid parameetreid nagu Poola või USA tarbijahinnaindeksid, nafta ja söe maailmaturu hinnad, keskmine palk Poolas või Poola zloti ja USA dollari vahetuskurs. On ilmne, et nimetatud parameetrite kõikumine ei sõltu üksnes pärast ühinemist toimunud sündmustest. Hindade arvutamist ja mõnikord ka valemite muudetakse elektrienergia ostulepingute lisadega pidevalt, mõnikord igal aastal ja isegi sagedamini.
- (275) Seda arvesse võttes leiab komisjon, et hindade arvutamise valemite olemasolust ei piisa riigi *majandusliku* osaluse ülemmäära kindlaksmääramiseks. Muutuvate parameetrite olemasolu iseenesest muudab võimatuks riigi võimaliku osaluse suuruse piisava täpsusega kindlaksmääramise.
- (276) Erinevalt klassikalisest tagatisest hõlmavad elektrienergia ostulepingud abisaaja tegevuskulusid. Lepingutes on sätestatud, et PSE ostab pidevalt kindlaksmääratud koguse elektrit ja maksab hinnavalemite alusel kinni muutuvad või püsivad tegevuskulud.
- (277) Komisjon võttis arvesse ka asjaolu, et valemite kasutatud parameetrite märkimisväärse arvu tõttu ei saa välistada, et abisaaja võib ise lõpphinda mõjutada (teatud tegevuskulude, näiteks töötajate ja juhtide palkade abil).
- (278) Kõrvalmärkusena võib öelda, et PSE rahaline osalus elektrienergia ostulepingutes sõltub väga palju nõudlusest.

See võrdub elektrienergia ostulepingus sätestatud ostuhinna ja PSE poolt elektri lõpptarbijatele müümisest saadava tulu vahega. Hinda, millega PSE elektrit lõpptarbijatele müüb, ei saa prognoosida. Suletud turul müüdava elektri hinna määrab igal aastal kindlaks riik, kuid vabaturu hinnad kõiguvad ettearvatult. See muudab riigi osaluse elektrienergia ostulepingutes raskemini ennustatavaks. Võib isegi juhtuda, et elektrienergia ostulepingus sätestatud minimaalne kohustuslikult ostetav elektrikogus on suurem, kui PSE vajab, eriti pärast energiaturu liberaliseerimise lõppemist 2007. aastal. Üleliigne elekter võib kaasa tuua ettenägematuid kulusid ja muuta riigi osaluse elektrienergia ostulepingutes veelgi raskemini ennustatavaks.

- (279) Seetõttu ei ole PSE maksed elektritootjatele pärast ühinemist lihtsalt maksed enne ühinemist kindlaksmääratud ülemmäära piires. Lisaks on elektrienergia ostulepinguid alates esialgsete lepingute sõlmimisest korduvalt lisadega muudetud.
- (280) Komisjon märgib, et asjaomastel juhtudel, kui hinnatakse meetmete kokkusobivust ühisturuga, tuleb nõuetekohaselt arvesse võtta abi, mida anti enne liikmesriigi ühinemist Euroopa Liiduga ja mille andmist jätkatakse ka pärast ühinemist.

Elektrienergia ostulepingud kui uus abi

- (281) Ühinemislepingu eespool nimetatud sätete kohaselt käsitakse kõiki riigiabi sisaldavaid meetmeid, mis jõustusid enne ühinemist ja on kohaldatavad ka pärast seda ning mis ei kuulu ühte allpool loetletud liikidest, pärast ühinemist uue abina EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 3 tähenduses.
- (282) Ühinemislepingus nimetatud kolm olemasoleva abi liiki on järgmised:
1. Poolas enne 10. detsembrist 1994. aastat jõustunud abimeetmed.
- Kõik elektrienergia ostulepingud, välja arvatud elektri- jaamaga Turów S.A. sõlmitud elektrienergia ostuleping, ⁽⁶⁴⁾ sõlmiti pärast 10. detsembrist 1994. aastat ja ei kujuta endast seetõttu olemasolevat abi EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 1 tähenduses.
2. Ühinemislepingule lisatud olemasolevate riigiabimeetmete loetellu kantud abimeetmed.

⁽⁶⁴⁾ Kellega sõlmiti elektrienergia ostuleping 26. augustil 1994. aastal, nagu kinnitab BOT oma märkustes.

Komisjonile ei teatatud mitte ühestki elektrienergia ostulepinguid hõlmavast abikavast või üksikust elektrienergia ostulepingust, et kanda see ühinemislepingule lisatud olemasolevate abimeetmete loetellu ning samuti ei ole need kantud ühinemislepingu IV lisa 3. peatüki punkti 1 alapunktis b osutatud ühinemislepingu IV lisa liitesse, mis sisaldab olemasolevate abimeetmete loetelu; seega ei kujuta need endast olemasolevat abi EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 1 tähenduses.

3. Abimeetmed, mida Poola riigiasutus hindas enne ühinemise kuupäeva vastavalt ühinemislepingus sätestatud nn „ajutisele menetlusele” ja leidis olevat kooskõlas ühenduse õigustikuga ning mille suhtes komisjon ei esitanud vastuväiteid põhjendusega, et ta kahtleb tõsiselt, kas meede on ühisturuga kokkusobiv (vt ühinemislepingu IV lisa 3. peatüki teine lõik).

Kuna ühtegi elektrienergia ostulepingut komisjonile nn ajutise menetluse käigus ei esitatud, ei kujuta need endast olemasolevat abi EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 1 tähenduses.

(283) Võttes arvesse, et elektrienergia ostulepingud ei kuulu ühtegi ühinemislepingus loetletud olemasoleva abi liiki, kujutavad nad endast alates ühinemise kuupäevast uut abi.

(284) Komisjon märgib, et kõnealune liigitus on kooskõlas ka määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunktiga v. Kõnealus artiklis on öeldud, et kui meetmed muutuvad abiks pärast tegevuse liberaliseerimist ühenduse õiguses (käesoleval juhul pärast energiaturu liberaliseerimist vastavalt direktiivile 96/92/EÜ, mis jõustus Poolas pärast riigi ühinemist Euroopa Liiduga), ei käsitata neid meetmeid pärast liberaliseerimise kuupäeva enam olemasoleva abina, st neid käsitatakse uue abina.

(285) Põhjenduses 71 osutatud huvitatud isikute märkustega seoses märgib komisjon, et ta käsitab elektrienergia ostulepinguid abikavana põhjenduses 31 sätestatud põhjustel. Ta võtab arvesse asjaolu, et kõikide elektrienergia ostulepingute ühiseks nimetajaks on riigi otsus, millega tehti investeerijatele ettepanek sõlmida elektrienergia ostulepingud, mis tagavad nende elujõulisuse lepingu kehtivuse ajal.

(286) Huvitatud isikud väidavad, et elektrienergia ostulepingud ei kujutanud endast nende sõlmimise ajal riigiabi ja seega ei saa neid pidada uueks abiks. Alzetta Mauro kohtuotsusele⁽⁶⁵⁾ viidates väidavad nad, et abi, mida anti turul, mis oli enne liberaliseerimist konkurentsile suletud, tuleb alates liberaliseerimise kuupäevast käsitada olemasoleva abina.

Eespool esitatud väidetest hoolimata käsitleb nõukogu määrus (EÜ) nr 659/1999 nii abikavasid kui ka individuaalseid abimeetmeid.

(287) Komisjon ei nõustu kõnealuse väitega. Ta on tõendanud, et Poola ELiga ühinemise kuupäeval olid täidetud kõik riigiabi olemasolu aluseks olevad tingimused. Konkreetselt on tõendatud, et sel ajal kauplesid Poola ja tema naaberriigid omavahel elektriga ja et Poola energiabörs on tegutsenud alates 1999. aastast. Igal juhul puudub igasugune kahtlus selles, et Poola liitub ühinemise kuupäeval kohe konkurentsile avatud sektoriga. Komisjon leiab, et ühinemislepingu riigiabi käsitlevate sätete konkreetne eesmärk oli tagada, et meetmed, mis võivad alates ühinemise kuupäevast moonutada liikmesriikidevahelist konkurentsi, vaadatakse läbi. Erinevalt enne 1. maid 2004 ühinenud riikide ühinemislepingutest oli Poola ja veel üheksa riigiga sõlmitud ühinemislepingu eesmärk piirata endast olemasolevat abi kujutavad meetmed eespool kirjeldatud kolme konkreetse juhtumiga. Alzetta Mauro kohtuotsus ei puuduta ühinemislepingu kohaldamisalasse kuuluvaid meetmeid ja ei ole seetõttu uuritavate elektrienergia ostulepingute suhtes kohaldatav. Samuti on komisjon seisukohal, et Alzetta Mauro kohtuotsus käsitleb tegelikku olukorda, mida on kirjeldatud komisjoni otsuses, mis võeti vastu enne määruse (EÜ) nr 659/1999 jõustumist.

(288) Seetõttu leiab komisjon ühinemislepingule tuginedes, et elektrienergia ostulepingud kujutavad endast uut abi.

Ebaseaduslik abi

(289) Võttes arvesse seda, et elektrienergia ostulepingutest ei teatatud komisjonile vastavalt riigiabi käsitlevate menetluseeskirjadele, käsitab komisjon neid ebaseadusliku abina.

7.1.4. Kohaldatavad ühinemislepingu sätted

(290) Huvitatud isikud väidavad, et komisjon oleks pidanud ühinemislepingus sätestatud ajutise menetluse kohaselt analüüsima elektrienergia ostulepinguid koos riigiabi juhtumiga PL 1/03⁽⁶⁶⁾.

(291) Komisjon selle väitega ei nõustu.

(292) Ühinemislepingus sätestatud ajutise menetluse kohaselt piirduvad komisjoni volitused läbirääkijariikide konkurentsiasutuste poolt vastu võetud otsuste, mis käsitlevad jõustunud ja pärast ühinemist veel kehtivaid meetmeid, heakskiitmise või tagasilükkamisega. Juhtum PL 1/03 käsitles Poola konkurentsiasutuse otsust elektrienergia

⁽⁶⁵⁾ Vt joonealune märkus 16.

⁽⁶⁶⁾ PL 1/03 – Luhtunud kulud – Poola, vt joonealune märkus 36.

ostulepingu lõpetamise korral riikliku hüvitise maksmist käsitleva seaduseelnõu kohta. See ei hõlmanud elektrienergia ostulepingutes sisalduvat riigiabi ja Poola ametiasutused ei teatanud elektrienergia ostulepingutest vastavalt ajutisele menetlusele; samuti ei käsitletud üksikuid elektrienergia ostulepinguid vastavas konkurents- ja tarbijakaitseameti otsuses. Komisjon ei saanud juhtumi kohaldamisala ajutise menetluse alusel ühepoolselt laiendada.

(293) Isegi kui komisjonil oleks olnud õigus juhtumi kohaldamisala ühepoolselt laiendada, ei oleks see olnud käesoleval juhul võimalik, sest ajutise menetluse käigus läbivaadatavas seaduses on sätestatud, et elektrienergia ostulepingute lõpetamine enne Poola ELiga ühinemist on kohustuslik. Kuna komisjon saab läbi vaadata üksnes riigiabi juhtumeid, mis on pärast ühinemist jätkuvalt kohaldatavad, siis elektrienergia ostulepingud ei kuulu selle kohaldamisalasse.

(294) Seoses teiste kahepoolsete lepingute ja energiahartaga märgib komisjon, et need ei keela selliste lepingute lõpetamist, vaid soovivad sobiva hüvitise maksmist, mis ei muuda riigiabi olemasolu elektrienergia ostulepingutes. Kõnealuste lepingute eesmärk on tagada tasakaal liberaliseerimise eesmärkide ja investeringute säilitamise vahel. Seoses huvitatud isikute väidetega õigustest ilmajäämise kohta on komisjon seisukohal, et kui elektrienergia ostulepingud kujutavad endast ebaseaduslikku ja kokkusobimatut abi, siis on nad ebaseaduslikud. Järelikult ei saa nende lõpetamist käsitada õigustest ilmajätmisena. Kui lepingute lõpetamist käsitataks õigustest ilmajätmisena, siis oleks komisjon seisukohal, et hüvitist võib maksta ja et meetodikas sätestatud tingimused tagavad õiglase hüvitise.

7.1.5. Vastavushindamine

(295) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 on sätestatud ühenduses kehtiv riigiabi andmise üldine keeld.

(296) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõigetes 2 ja 3 on sätestatud erandid üldreeglist, et selline abi on vastavalt artikli 87 lõikele 1 ühisturuga kokkusobimatu.

(297) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikes 2 sätestatud erandid ei ole käesoleval juhul kohaldatavad, sest kõnealune meede ei olnud sotsiaalabi, seda ei antud üksiktarbijatele, loodusõnnetuste või erakorraliste olukordade tekitatud kahju korvamiseks või Saksamaa jagamisest kahjustatud Saksamaa Liitvabariigi teatud piirkondade majandusele.

(298) Täiendavad erandid on sätestatud EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikes 3.

(299) Artikli 87 lõike 3 punktis a on sätestatud et ühisturuga kokkusobivaks võib pidada „abi majandusarengu edendamiseks niisugustes piirkondades, kus elatustase on erakordselt madal või kus valitseb tõsine tööpuudus”. Selliseks piirkonnaks võib pidada suuremat osa, kui mitte koguni tervet Poolat.

(300) Komisjon on vastu võtnud sellise abi hindamise suunised. Poola ELiga ühinemise ajal kehtis piirkondliku riigiabi andmise juhend⁽⁶⁷⁾ („piirkondliku riigiabi juhend”). Kõnealune juhend reguleeris ka piirkondliku riigiabi hindamist vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktile c.

(301) Piirkondliku riigiabi juhendi kohaselt võib piirkondlikku abi anda põhimõtteliselt ainult investeerimiskulude katmiseks. Tegevusabi on tavaliselt keelatud (piirkondliku riigiabi juhendi punkt 4.15), kuid seda võib erandkorras lubada konkreetsetes piirkondades tingimusel, et see on ajaliselt piiratud ja järk-järgult vähenev⁽⁶⁸⁾.

(302) Kõnealust abi ei saa käsitada investeerimisabina. Investeerimisabi määratakse kindlaks piirkondliku riigiabi juhendi punktides 4.5 ja 4.6 loetletud võimalike abikõlblike kulude alusel. Elektrienergia ostulepingute alusel makstud summad katavad ilmselgelt ka muid kulusid. Kõige silmatorkavam näide on see, et elektrienergia ostulepingud tagavad elektrienergia tegevusega seotud kütusekulude hüvitamise. Samuti hõlmavad elektrienergia ostulepingud personalikulud. Need kulud ei ole mingil juhul investeerimisabi saamiseks kõlblikud kulud. Otse vastupidi, need on ettevõtja jooksvad kulud ja tuleb seega arvata piirkondliku riigiabi juhendi punktis 4.15 määratletud tegevuskulude hulka.

(303) Elektrienergia ostulepingute raames antava abi jaoks ei ole sätestatud mõistlikku ajalist raamistikku. Elektrienergia ostulepingud on sõlmitud väga pikaks ajaks, mis võrdub tavalise elektrienergia eeldatava kasutusajaga. Lisaks ei sisalda elektrienergia ostulepingud ühtegi sätet abisumma järkjärgulise vähendamise kohta. Elektri tagatud ostukogused ei vähene ja hind on indekseeritud, mis tähendab, et see pigem tõuseb kui langeb. Samuti ei vähene aja jooksul tagatud kasum.

⁽⁶⁷⁾ EÜT C 74, 10.3.1998, lk 9.

⁽⁶⁸⁾ Piirkondliku riigiabi juhendi punktis 4.16 on sätestatud erand kõnealusest reeglist, kuid ainult äärepoolseimates piirkondades ja väikese rahvastikutihedusega piirkondades, mis välistab piirkonnad, kus asuvad elektrienergia ostulepingud sõlminud elektritootjad.

- (304) Eelöeldut arvesse võttes leiab komisjon, et EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis a sätestatud erandit ei saa kohaldada kõnealuse abi suhtes.
- (305) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis b on sätestatud, et „abi üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimiseks või mõne liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks” võib kuulutada ühisturuga kokkusobivaks.
- (306) Komisjon märgib, et kõnealuse abi eesmärgiks ei olnud üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimine.
- (307) Samuti pole komisjon leidnud mingeid tõendeid selle kohta, et abi eesmärgiks oleks olnud Poola majanduses esineva tõsise häire kõrvaldamine. Komisjon mõnab, et elekter on iga liikmesriigi majanduses oluline toode ja 1990. aastatel vajas Poola energiasektor uuendamist.
- (308) Komisjon on siiski arvamusel, et määratlus „liikmesriigi majanduses esineva tõsise häire kõrvaldamine” viitab palju tõsisematele juhtumitele. Lihtsalt viitamisest võimalikele tagajärgedele liikmesriigi majandusele, nagu tegid huvitatud isikud, ei piisa selleks, et eespool nimetatud asutamislepingu sätteid saaks kohaldada asjaomase meetme suhtes. Vaja oleks vähemalt sellise häire esinemise võimaluse ja tagajärgede ulatuse üksikasjalikku kirjeldust ja analüüsi.
- (309) Lõpetuseks märgib komisjon, et eesitatud määratlus tähendab teatud kiireloomulisust, mis aga on vastuolus asjaoluga, et elektrienergia ostulepingute sõlmimiseks korraldati aeganõudev pakkumismenetlus ja läbirääkimised.
- (310) Eelöeldut arvesse võttes leiab komisjon, et EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis b sätestatud erand ei ole kõnealuse abi suhtes kohaldatav.
- (311) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis d on sätestatud, et abi kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks võib pidada EÜ asutamislepinguga kooskõlas olevaks, kui niisugune abi ei kahjusta kaubandustingimusi ja konkurentsi ühenduses määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega. Elektrienergia ostulepingute suhtes see artikkel ilmselgelt ei kehti.
- (312) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis c on lubatud anda abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega. Komisjon on koostanud mitmeid suuniseid ja teatisi, milles selgitatakse, kuidas kohaldada kõnealuses artiklis sätestatud erandit.
- (313) Huvitatud isikute väitel tuleks kohaldada piirkondliku riigiabi juhendit ja keskkonnasuuniseid.
- (314) Põhjendustes 300–304 on esitatud põhjused, miks piirkondliku riigiabi juhendit kohaldades ei saa kõnealust abi pidada ühisturuga kokkusobivaks ⁽⁶⁹⁾.
- (315) Komisjon märgib, et nii keskkonnasuunised kui ka piirkondliku riigiabi juhend lubavad anda esmajoones investeerimisabi. Tegevusabi andmine on piiratud konkreetsete eesmärkidega. Esiteks jäätmekäitluseks ja energia säästmiseks antav abi (osa E.3.1), mida võib anda maksimaalselt 5 aastat. Teiseks maksude vähendamise ja maksuvabastuste kujul antav abi (osa E.3.2). Kolmandaks taastuvate energiaallikate kasutamiseks antav abi (osa E.3.3). On ilmne, et ükski nimetatud sätetest ei ole käesoleval juhul kohaldatav.
- (316) Neljas ja viimane tegevusabi liik, mida on lubatud anda, on elektri ja soojuse koostootmiseks antav abi (osa E.3.4). Mõned asjaomased elektrijaamad toodavad nii soojust kui ka elektrit. Kuid nii Poola kui ka asjaomased tootjad ei ole siiski tõendanud, et kõnealused elektrijaamad vastavad täielikult keskkonnasuunistes sätestatud tõhususe kriteeriumidele. Poola on küll esitanud komisjonile andmed, mis kinnitavad, et ainult väike osa tootmisest vastab kõnealuste tõhususe kriteeriumidele. Komisjoni arvates tähendab see seda, et abi, mis hõlmab asjaomase ettevõtte tootmist tervikuna, ei saa nimetatud sätete kohaselt lubada.
- (317) Põhjenduses 312 nimetatud dokumentidest on luhtunud kulude meetodika ainus, mida saab käesoleval juhul kohaldada. Luhtunud kulude meetodika on seotud abiga, mida anti turgu valitsevatele ettevõtjatele, kes olid ehitanud elektrijaamad enne energiasektori liberaliseerimist ja kellele võib pärast liberaliseerimist olla raskusi nende käitamiseks.
- (318) Menetluse algatamise otsuses tekkis komisjonil mitu kahtlust seoses elektrienergia ostulepingute lubamise võimalikkusega luhtunud kulude meetodika alusel.
- (319) Üks kahtlustest tekkis seetõttu, et luhtunud kulude meetodikas on sätestatud, et komisjonil on väga tõsiseid kahtlusi seoses abiga, mis on ette nähtud direktiivi 96/92/EÜ jõustumise eelsest ajast pärineva sissetuleku osaliseks või täielikuks tagamiseks, jättes arvesse võtmata konkurentsi tekkimisest tulenevad luhtuvad abikõlblikud kulud ⁽⁷⁰⁾.

⁽⁶⁹⁾ Piirkondliku abi juhend põhineb EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktil a ja punktil b. Mõlema punkti jaoks on sätestatud sama hindamise kord. Nimetatud punktide kohaldamise erinevus seisneb kohaldamise valdkonnis ja abi lubatud osakaalus.

⁽⁷⁰⁾ Luhtunud kulude meetodika punkt 4.8.

(320) Elektrienergia ostulepingute eesmärk oli just tagada suurem osa asjaomaste elektritootjate ja -jaamade direktiivi 96/92/ EÜ jõustumise eelsest ajast pärinevast sissetulekust. Lisaks sõlmiti lepingud väga suure turuosaga elektrijaamadega ning väga pikaks ajaks, mis ületas suuresti turumajandusele üleminekuks vajaliku mõistliku aja.

(321) Eelöeldut arvesse võttes leiab komisjon, et elektrienergia ostulepingud ei vasta luhtunud kulude meetoodikas sätestatud kriteeriumidele. Need on vastuolus meetoodika aluseks olevate põhimõtetega, mis on seatud, et võimaldada järkjärgulist, kuid tegelikku turumajandusele üleminekut.

(322) Huvitatud isikud väidavad, et elektrienergia ostulepingud on lubatavad vahetult EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c kohaldades. Nad väidavad, et elektrienergia ostulepingud soodustasid Poola energiaspektori arengut, meelitades välisinvestoreid investeerima nüüdisaegsesse ja keskkonnahoidlikku elektritootmisse. Seega oli elektrienergia ostulepingute eesmärk „soodustada teatud majandustegevust.”

(323) Komisjon märgib, et eespool nimetatud kaks poliitilist eesmärki, st investeeringute juurdemeelitamine ja keskkonnahoidliku elektritootmise toetamine, on just need poliitilised eesmärgid, millele viidatakse piirkondliku abi juhendis ja keskkonnasuunistes. Komisjon analüüsis elektrienergia ostulepinguid kõnealuste suuniste põhjal ja leidis, et need ei ole kooskõlas nimetatud eeskirjadega. Komisjon on arvamusel, et võimalust tugineda elektrienergia ostulepingute lubamisel EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktile c kasutada ei saa.

(324) Eelöeldut arvesse võttes leiab komisjon, et elektrienergia ostulepingud ei ole ühisturuga kokkusobivad.

7.1.6. Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o. juhtum

(325) PSE lõpetas elektritootjaga Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o. sõlmitud elektrienergia ostulepingu 17. mail 2006. aastal, enne elektrijaama ehituse lõppjärku jõudmist⁽⁷¹⁾. Võttes arvesse, et kõnealune elektrijaam vaatlusalusel ajal ei tegutsenud, ei saanud ta elektrienergia ostulepingust mingit kasu. Seega ei saanud ta ka riigiabi.

(326) Seetõttu on komisjon seisukohal, et Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.-le ei antud elektrienergia ostulepingu raames mingit abi.

7.2. Seadus

(327) Komisjon analüüsis nelja kriteeriumi, mille abil määratakse riigiabi olemasolu EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

Riigi vahendid ja riigiga seostatavus

(328) Komisjon tegi analüüsi, et teha kindlaks, millistest vahenditest rahastatakse seaduses sätestatud makseid. Ta leidis, et nimetatud vahenditeks on samas seaduses sätestatud maksutaolisest lõivust saadavad tulud.

(329) Lõiv kehtestati kõikidele tarbijatele (seaduse artikkel 8), seega sõltus selle suurus jaotusvõrguga ühenduse mahust ja omadustest (seaduse artiklid 10 ja 11). Lõivu suuruse pidi määrama URE (seaduse artikkel 12). Tarnijate poolt kogutud lõiv kantakse Zarządca Rozliczeń S.A. kontole. See on seaduse 7. peatüki kohaselt spetsiaalselt sel eesmärgil asutatud täielikult riigi omanduses ja kontrolli all olev äriühing. Zarządca Rozliczeń S.A kasutab laekunud vahendeid maksete tegemiseks URE haldusjärelevalve all olevatele tootjatele, kellel on vastavalt seaduse 4. peatükile õigus abi saada.

(330) Komisjon analüüsis nimetatud lõivu olemust, võttes arvesse enda otsuseid⁽⁷²⁾ ja Euroopa Kohtu praktikat⁽⁷³⁾. Komisjon täheldas järgmist.

(331) Esiteks on lõiv riigi poolt tarbijatele kehtestatud kohustuslik maks.

(332) Teiseks kantakse lõivust saadavad tulud Zarządca Rozliczeń S.A. kontole. Zarządca Rozliczeń S.A nõukogu seitsmest liikmest neli, sh esimehe, määravad ametisse ministrid, kaks määravad ametisse riigiasutuste (URE ning konkurentsi- ja tarbijakaitse ameti) juhid ja ühe aktsionäride koosolek, st PSE. Komisjon järeldeb, et Zarządca Rozliczeń S.A on täielikult riigi kontrolli all. Seda kinnitab asjaolu, et Zarządca Rozliczeń S.A tegutseb riigiasutuse URE egiidi all. Seega haldab lõivust saadud tulusid asutus, mis on täielikult riigi kontrolli all.

⁽⁷²⁾ Vt näiteks juhtum N 161/04 – Portugal (ELT C 250, 8.10.2005, lk 9).

⁽⁷³⁾ Vt näiteks 2. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas C-173/73: Itaalia vs. komisjon, EKL 1974, lk 709, ja 22. märtsi 1977. aasta otsus kohtuasjas C-78/76: Steinike & Weinlig vs. Saksamaa, EKL 1977, lk 595.

⁽⁷¹⁾ Poola ametiasutuste 6. juuni 2007. aasta kiri.

(333) Kolmandaks kasutab Zarządca Rozliczeń S.A kogutud vahendeid vastavalt riigi poolt vastu võetud seaduse sätetele teatud tootjatele maksete tegemiseks. Seaduse kohaselt jagab Zarządca Rozliczeń S.A. vahendid elektritootjatele luhtunud kulude katmiseks ettemaksuna asjaomase aasta luhtunud kulude eest ning summat korrigeeritakse igal aastal.

(334) Eelöeldust lähtudes leiab komisjon, et lõivust saadavad tulud on riigi vahendid.

Majanduslik eelis

(335) Seaduses on sätestatud maksed nimetatud süsteemiga liituda otsustanud elektrijaamadele. Kõnealustele elektrijaamadele makstakse toetusmaksleid vastutasuks PSE-ga sõlmitud elektrienergia ostulepingu lõpetamiseks.

(336) Seaduses ette nähtud maksed võimaldavad elektrijaamadel vähendada tekkinud kulusid. Maksete arvutamise valem näeb konkreetselt ette, et riik katab teatud tingimustel, mis on tavapärasel äritegevuses tõenäoliselt täidetud, teatud liiki kuludega seotud kahjumi ja amortiseerimis- ning kütusekulud, kui turul teenitud tuludest selleks ei piisa. See tähendab, et riiklikud maksed katavad kulusid, mida tootjad tavalistel turutingimustel tavaliselt kannavad. Seetõttu annavad kõnealused maksed saajale majandusliku eelise.

(337) Huvitatud isikud väidavad, et maksed ei kujuta endast majanduslikku eelist, sest tegemist on ainult õiglase hüvitisega elektrienergia ostulepingu lõpetamise eest. Sellise põhjenduse aluseks on eeldus, et elektrienergia ostulepingud isenesest ei kujuta endast majanduslikku eelist, mis aga ei vasta tõele, nagu on selgitatud punktis 7.1.1.

Valikulisus

(338) Kuna seaduses sätestatud abisaajad on samad elektrijaamad, kes on sõlminud elektrienergia ostulepingud, kehtivad põhjendustes 254 kuni 257 esitatud põhjendused.

Konkurentsi moonutamine ja mõju kaubandusele

(339) Seadus annab eelise paljudele energiaturul tegutsevatele äriühingutele. Kõnealune turg on Euroopa Liidus liberaliseeritud. Meetmed, mis soosivad ühe liikmesriigi energia-sektori äriühinguid, võivad takistada teiste liikmesriikide äriühingutel elektri eksportimist kõnealusesse liikmesriiki või soodustada elektri eksportimist kõnealusest

liikmesriigist teistesse liikmesriikidesse. Poola puhul on see eriti ilmne, sest Poola asub keset Euroopat ja tema elektrivõrk on ühendatud või hõlpsasti ühendatav mitmete liikmesriikide võrkudega.

(340) Seadusest tulenev konkurentsieelis võib moonutada konkurentsi ja mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust.

(341) Eelöeldut arvesse võttes leiab komisjon, et seaduses kehtestatud hüvitamise süsteem kujutab endast riigiabi.

7.2.1. Abi andmine vastavalt seadusele

(342) Seadus jõustus 4. augustil 2007. aastal. Komisjon on arvamusel, et seaduse artikli 6 lõike 1 kohaselt saavad süsteemiga liituda otsustanud elektritootjad vahendeid luhtunud kulude katmiseks alles pärast lõpetamislepingu sõlmimist. Lisaks tehakse seaduse artikli 22 lõike 4 kohaselt luhtunud kulude katteks ette nähtud ettemaksu esimene makse asjaomastele tootjatele pärast lõpetamislepingu kohaselt elektrienergia ostulepingu ennetähtaegset lõpetamist algavale 120-päevasele ajavahemikule järgneva kuu viiendaks kuupäevaks. Eelöeldut arvesse võttes ei saa seaduse jõustumise kuupäeva käsitada elektritootjate abi andmise kuupäevana, st kuupäevana, mil anti õiguslikult siduv luba anda abisaajale abi. Seetõttu leiab komisjon, et seaduse jõustumine enne käesoleva otsuse vastuvõtmist ei ole EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 nimetatud kohustuse rikkumine.

7.2.2. Vastavushindamine

(343) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 on sätestatud ühenduses riigiabi andmise üldine keeld.

(344) Artikli 87 lõike 3 punkti c kohaselt on lubatud anda riigiabi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega. Komisjon on koostanud mitmeid suuniseid ja teatisi, milles selgitatakse, kuidas kohaldada kõnealuses artiklis sätestatud erandit.

(345) Luhtunud kulude meetodika eesmärk on analüüsida abi, mida antakse energiasektoris turgu valitsevatele ettevõtjatele, olukorras, kus teatud otsused, mis kõnealused ettevõtjad võtsid vastu enne liberaliseerimist, ei ole pärast liberaliseerimist enam äriisest seisukohast mõttekad.

(346) Luhtunud kulude meetodika 3. osa esimeses lõigus selgitatakse, et luhtunud kulud „võivad esineda mitmel

kujul: pika tähtajaga ostulepinguna, eeldatava või selgesõnalise müügi garantii tingimusel tehtud investeeringuna, väljapool tavapärasest tegevusala tehtud investeeringuna jne.” Käesoleval juhul oli abi ette nähtud elektrijaamade moderniseerimisse või laiendamisse tehtavateks investeeringuteks ning müügi otseseks tagatiseks oli elektrienergia ostuleping. Samuti oli eesmärgiks leevendada gaasküttega elektrijaamade poolt sõlmitud pikaajaliste gaasistulepingute tagajärgi. Seetõttu leiab komisjon, et abi kuulub luhtunud kulude metoodika kohaldamisalasse. Seetõttu analüüsiti abi kõnealusel metoodikast lähtuvalt.

(347) Luhtunud kulude metoodikas on sätestatud, et luhtunud kulude hüvitamiseks antavat abi hinnatakse kahes etapis. Metoodika 3. osas kirjeldatud esimeses etapis määratletakse abikõlblikud kulud ja arvutatakse hüvitise maksimumsumma, mida võib maksta. Metoodika 4. osas kirjeldatud teine etapp on seotud luhtunud kulude eest tegelikult makstava hüvitisega, mille arvutamisel võetakse arvesse konkurentsi arengut asjaomasel turul.

(348) Esmalt uuris komisjon, kas abi vastas luhtunud kulude metoodika punktides 3.1–3.12 sätestatud tingimustele.

(349) Vastavalt luhtunud kulude metoodika punktile 3.1 võetakse maksimumhüvitise arvutamisel arvesse üksnes neid investeeringuid, mille tegemine lõpetati enne direktiivi 96/92/EÜ jõustumist Poolas, st enne Poola ELiga ühinemise kuupäeva, ja enne kõnealust kuupäeva vastavalt võta-või-maksa reeglile ostetavaid gaasikoguseid. Erandjuhtudel võetakse arvesse ka enne Poola ühinemist alustatud, kuid ühinemise ajaks veel lõpetamata investeeringuid, kuid ainult sellises ulatuses, mille kohta Poola esitas komisjonile tõendid, et investeeringute tegemise lõpetamise ja neilt tulu teenimise korral oleks luhtunud kulud väiksemad, kui ehitustöö täieliku peatamise puhul.

(350) Luhtunud kulude metoodika punktist 3.2 lähtudes ei ole kahtlust, et elektritootjatele antud tagatised olid olemas ja kehtisid, sest neid on elektrienergia ostulepingutes sõnaselgelt mainitud.

(351) Luhtunud kulude metoodika punkti 3.3 kohaselt on asjaomased investeeringud väga suured ja võivad kaasa tuua väga suure kahju. See kehtib ka pika aja jooksul saadavate summade ja pikaajaliste lepingute kohta. Komisjon leiab, et kui seda kahju üldse ei korvata, võib see selle suurust arvesse võttes ohustada asjaomase äriühingu elujõulisust. Sellist järeldust kinnitab investeeringuid rahastanud asutuste reaktsioon, kes teatasid komisjonile, et

asjakohase hüvitise maksmata jätmise oleks finantskorralduse rikkumine, sest asjaomast äriühingut ähvardaks pankrotioht.

(352) Komisjon võttis arvesse ka asjaolu, et luhtunud kulude mõju arvutatakse konsolideerimisgruppide kohta. See võimaldab võtta nõuetekohaselt arvesse nii negatiivset kui ka positiivset liberaliseerimise mõju grupile. Süsteem hõlmab ka uusi investeeringuid, kui need ei ole selgelt asendusinvesteeringud. Komisjon on ka arvamusel, et asjaomasesse sektorisse tehtavad uued investeeringud on turu nõuetekohaseks toimimiseks hädavajalikud ja luhtunud kulude hüvitamine ei tohiks neid takistada.

(353) Luhtunud kulude metoodika punkti 3.4 kohaselt eraldatakse abisaajatele ette nähtud summad tühistamatult. Elektrijaama tehtavate investeeringute kulusid ei ole võimalik korvata muul viisil, kui ainult seda kätades või müües see hinnaga, mis ei tohi olla suurem kui tulu, mida elektrijaam teenib elektrit turule müües. Samuti ei saa elektrijaamad võta-või-maksa lepingut ühepoolselt tühistada.

(354) Luhtunud kulude metoodika punkti 3.5 kohaselt ei ole elektrijaamadesse tehtavate investeeringutega seotud luhtunud kulud seotud kahepoolsel lepingutega. Seetõttu pole mõtet kontrollida, kas need luhtunud kulud tulenevad kahe samasse gruppi kuuluva äriühingu vahelisest lepingust. Võta-või-maksa lepingutega seotud luhtunud kulud ei seo samasse gruppi kuuluvaid äriühinguid.

(355) Luhtunud kulude metoodika punkti 3.6 kohaselt esitasid Poola ametiasutused komisjonile kulude loetelu, mis kuuluvad hüvitamisele juhul, kui elektrijaama tuludest ei piisa nende katmiseks. Pärast kululiikide analüüsimist jõudis komisjon järeldusele, et hüvitis ei ole suurem summast, mis on vajalik uute varade kasutusea jooksul puudujäävate investeerimistulude, sh vajadusel mõistliku kasumimarginaali korvamiseks. Maksimumhüvitis arvutamisel võetakse arvesse paljusid majanduslikke eeldusi, sh eelkõige turu alghinda, mis võrdub hinnaga, mida uus Poola turule sisenev ettevõtte oleks valmis pakkuma. Eeldatakse, et selline uus ettevõtte kasutab peamise energiaallikana sütt. Komisjon kontrollis, kas nimetatud energiaallika eeldus on kooskõlas Poola energiasektoris tehtavate uute investeeringute praeguste suundumustega ja kas Poola sөөvarudest piisab, et selline suundumus jätkuks ka tulevikus. Kui tegelik turuhind on prognoositavast turu alghinnast madalam, võetakse hüvitise arvutamisel arvesse

туру alghinda. Komisjon on arvamisel, et kõnealune luhtunud kulude arvutamise meetodika, mis on identne tema pidevas praktikas kasutatud meetodikaga, ⁽⁷⁴⁾ võtab arvesse majanduslikke kulusid, mis vastavad tegelikult investeeritud summadele. Võta-või-maksa lepingute eest makstav hüvitis arvutatakse lepingus sätestatud tegelike koguste ja lepingu hinnasuundumuste parima võimaliku prognoosi alusel.

- (356) Luhtunud kulude meetodika punkti 3.7 kohaselt võetakse hüvitise arvutamisel arvesse asjaomaste varadega teenitud tulu. Hüvitise ülemmääraks on summa, mis saadakse pärast seda, kui on maha arvatud varadega minevikus teenitud tulu, mida saab kasutada investeerimiskulude katteks, ja elektrienergia rahavood alates 2007. aastast kuni elektrienergia ostulepingu lõppemiseni, mida saab kasutada investeerimiskulude katteks. Kõiki nimetatud tulusid võetakse arvesse alates elektrienergia ostulepingu sõlmimise kuupäevast ja mahaarvatud summadele liidetakse kogu pärast 1. maid 2004 saadud riigiabi.
- (357) Luhtunud kulude meetodika punkti 3.8 kohaselt arvatakse hüvitise maksimumsummast maha varem asjaomaste varade eest saadud abi väärtus.
- (358) Luhtunud kulude meetodika punkti 3.9 kohaselt võetakse luhtunud kulude arvutamisel nõuetekohaselt arvesse elektrihindade tegelikke suundumusi. Hüvitise korrapärasel korrigeerimisel võetakse arvesse hüvitise maksimumsumma arvutamisel kasutatud hinnaprognose ja elektri tegelikku hinda. Võta-või-maksa lepingute eest makstava hüvitise arvutamisel võetakse arvesse gaasi tegelikku tarbimist ja hinda ning ka ettevõtete toodetud elektri tegelikku müügihinda.
- (359) Luhtunud kulude meetodika punkti 3.10 kohaselt võetakse maksimumhüvitise arvutamisel arvesse Poolas enne direktiivi 96/92/EÜ jõustumist kantud amortisatsioonikulusid.
- (360) Luhtunud kulude meetodika punkti 3.11 kohaselt arvatakse hüvitis riigi jaoks kõige odavamalt lahendust kasutades. Elektrienergia puhul, mille ehitamine algas enne Poola ühinemist Euroopa Liiduga, kuid ei lõpetatud ühinemise ajaks, on Poola tõendanud, et maksimumhüvitis arvutati vastavalt sellele, mis oleks olnud odavam, kas ehituse lõpetamine ja uue elektrienergia kasutamine tulude teenimiseks või ehitustööde peatamine. Võta-või-maksa lepingutega seotud luhtunud kulude hüvitamine toimus nii, et elektritootjad oleksid pigem huvitatud elektrienergia tööshoidmisest, et vähendada üldisi luhtunud kulusid, kui tootmise lõpetamisest ja täistrahvi maksmisest, mis oleks tähendanud palju suuremaid luhtunud kulusid. Komisjon analüüsis mitmeid Poola esitatud võimalusi, et teha kindlaks, kas selline süsteem aitab vähendada hüvitiste kogusummat. Kui võta-või-maksa lepingud oleks hüvitise maksmise kava kehtivuse ajal läbi vaadatud ja nende alusel ostetava gaasi kogust vähendatud, oleks vastavalt vähendatud ka tegelikult makstava hüvitise suurus.
- (361) Luhtunud kulude meetodika punkti 3.12 kohaselt maksatakse hüvitisi kuni 2027. aastani. Luhtunud kulude meetodika punktis 3.12 on sätestatud, et „kulud, mis mõnel ettevõtjal tuleb kanda pärast direktiivi artiklis 26 sätestatud tähtaega (18. veebruar 2006), ei ole üldjuhul selle meetodika järgi abikõlblikud luhtunud kulud.“ Luhtunud kulude meetodika joonealuses märkuses 5 märgib komisjon siiski, et „seda tuleb mõista nii, et investeeringuid, mida elektri siseturu vabakslaskmise tulemusel ei saa ümber korraldada või mis ei ole majanduslikult tasuvad, võib selle meetodika kohaselt käsitleda luhtunud kuludena ka juhul, kui nad jätkuvad pärast 2006. aastat. Lisaks võivad selle meetodika kohaselt abikõlblikud luhtunud kulud olla tagatised või garantiid, mis peavad pärast 26. novembrit 2006 kindlasti edasi kestma, kuna vastasel korral tekib oht keskkonnakaitsele, ühiskonna turvalisusele, töötajate sotsiaalkaitsele või elektrivõrgu turvalisusele.“
- (362) Seaduses nimetatud luhtunud kulud on tihedalt seotud elektrienergia tootmisega, mida ei saa energia siseturu liberaliseerimise tõttu korvata. See kehtib ka võta-või-maksa lepingute suhtes, mis sõlmiti elektrienergia ostulepingu sõlminud elektrienergia tootjate varustamiseks vastavalt elektrienergia ostulepingus sätestatud elektrikogusele. Eespool nimetatud joonealust märkust 5 arvesse võttes võib komisjon anda loa hüvitise maksmiseks pärast tähtaega, kui ta leiab, et see on konkreetse juhtumi asjaolusid arvestades õigustatud.
- (363) Komisjon märgib, et kõnealused investeeringud tehti elektrienergia tootmisega. Need olid pikaajalised investeeringud (15–30 aastat), mis on väga tundlikud elektrihinna kõikumiste suhtes, mida on raske ennustada, eriti täielikult liberaliseeritud turule ülemineku ajal. Nimetatud investeeringutega seotud kulud on raske tasa teenida, kui elektrihinna on elektrienergia ehitamise ajal kehtestatud hindadest madalamad.

⁽⁷⁴⁾ Vt eriti juhtum NN 49/99 – Hispaania luhtunud kulud (EÜT C 268, 22.9.2001, lk 7).

- (364) Seda olukorda arvesse võttes on komisjon samamoodi kui eelmiste, Kreekat ⁽⁷⁵⁾ ja Portugali ⁽⁷⁶⁾ käsitlevate juhtumite puhul arvamisel, et luhtunud kulude meetoodika joonealune märkus 5 kehtib kõnealuste konkreetsete luhtunud kulude suhtes ja õigustab hüvitise maksmist pärast 2006. aastat kuni algse elektrienergia ostulepingu lõppemiseni.
- (365) Eelöeldut arvesse võttes leiab komisjon, et seadus vastab luhtunud kulude meetoodika punktides 3.1–3.12 sätestatud kriteeriumidele. Maksimaalne hüvitis luhtunud kulude eest ei ületa luhtunud kulude meetoodikas lubatud taset. Seetõttu tuleks asjaomaseid luhtunud kulusid käsitada abikõlblikena kõnealuse meetoodika tähenduses.
- (366) Komisjon analüüsis, kas abi vastas luhtunud kulude meetoodika punktides 4.1–4.6 sätestatud tingimustele.
- (367) Luhtunud kulude meetoodika punkti 4.1 kohaselt arvatati hüvitise maksimumsumma selgelt määratletud, üksikute elektriijaamade ja võta-või-maksa lepingute alusel. Tegelikult makstav hüvitis ei tohi seda summat ületada.
- (368) Luhtunud kulude meetoodika punkti 4.2 kohaselt võetakse tegelikult makstava hüvitise arvutamisel arvesse peamiste majandusnäitajatega seotud suundumusi, eriti elektri hindu ja võta-või-maksa lepingute alusel ostetud gaasi koguseid. Näiteks kui elektri tegelik hind erineb põhjenduses 355 nimetatud turu alghinnast, korrigeeritakse vastavalt ka hüvitise tegelikku summat. Tegelik hüvitise arvutamisel võetakse arvesse ka tegelikke tingimusi, mille kohaselt elektritootjad ostavad gaasi ja müüvad turul elektrit.
- (369) Luhtunud kulude meetoodika punkti 4.3 kohaselt kohustasid Poola ametiasutused esitama komisjonile igal aastal aruande seaduse rakendamise kohta.
- (370) Luhtunud kulude meetoodika punkti 4.4 kohaselt suureneb põhjenduses 355 nimetatud turu alghind aja jooksul oluliselt ja sellest tulenevalt väheneb teatud määral ka makstav hüvitis, mis on komisjoni arvates positiivne.
- (371) Luhtunud kulude meetoodika punkti 4.5 kohaselt määratakse eelnevalt kindlaks asjaomasele äriühingule makstava hüvitise ülemmäär. Seejuures võetakse arvesse abisaaja tootlikkuse suurenemisest tulenevat tulevast kasumit. Abi käsitlevas teates kirjeldati, kuidas luhtunud kulude arvutamisel võetakse arvesse mitmesuguste majandusnäitajate (näiteks hinnad, turuosad ja muud asjaomased näitajad, mida on nimetanud liikmesriigid ja mis on loetletud meetoodikas) muutumist.
- (372) Luhtunud kulude meetoodika punkti 4.6 kohaselt kohustasid Poola ametiasutused mitte andma seaduses määratletud abisaajatele äriühingute päästmiseks või ümberkorraldamiseks ette nähtud abi kümne aasta jooksul alates asjaomasele äriühingule viimase makse ülekandmisest. See ajavahemik, mis mõne äriühingu puhul ulatub kuni 2037. aastani, on kooskõlas „ühekordse abi“ põhimõtte tõlgendusega mille komisjon esitas raskustes olevate äriühingute päästmist ja ümberkorraldamist käsitlevate ühenduse suuniste punktis 73 ⁽⁷⁷⁾. Komisjon on arvamisel et selline lahendus tagab ka piisava kindluse vältimaks abi alusetut koondumist luhtunud kulude meetoodika raames.
- (373) Eelöeldut arvesse võttes leiab komisjon, et seadus vastab luhtunud kulude meetoodika punktides 4.1–4.6 sätestatud kriteeriumidele. Seega on tegelike luhtunud kulude hüvitamise meetod kooskõlas luhtunud kulude meetoodikaga.
- (374) Eelöeldut arvesse võttes leiab komisjon, et seadus on kooskõlas luhtunud kulude meetoodikaga. Abi, mille eesmärk on hüvitada abikõlblikud luhtunud kulud vastab meetoodikas sätestatud kriteeriumidele ja võib seega kuulutada ühisturuga kokkusobivaks.
- (375) Abikõlblikele elektriijaamadele lubati anda abi kooskõlas luhtunud kulude meetoodikaga alates 1. maist 2004. Seaduses on sätestatud tuleviku hüvitiste maksmise süsteem, kuid hüvitiste maksimumsummade arvutamisel võetakse arvesse ka abi, mida elektriijaamad on varem saanud. Vastavalt seaduse lisale 2 on hüvitise ülemmääraks summa, mis saadakse pärast seda, kui on maha arvatud varadega minevikus teenitud tulu, mida saab kasutada investeerimiskulude katteks. Nagu põhjenduses 356 on öeldud, arvatakse mahaarvatava tulu hulka pärast 1. maid 2004 saadud riigiabi. Pidades seadust ühisturuga kooskõlas olevaks, peab komisjon ühisturuga kooskõlas olevateks ka abisummasid, mis on abisaajatele makstud pärast 1. maid 2004.

⁽⁷⁵⁾ Riigiabi juhtum N 133/2001 – Kreeka luhtunud kulud (ELT C 9, 15.1.2003, lk 6).

⁽⁷⁶⁾ Vt joonealune märkus 72.

⁽⁷⁷⁾ ELT C 244, 1.10.2004, lk 2.

7.2.3. *Dalkia Poznań Zespół Elektrociepłowni S.A. ja Electrabel Połaniec S.A. juhtum*

(376) Dalkia Poznań Zespół Elektrociepłowni S.A. ja Electrabel Połaniec S.A.-ga sõlmitud elektrienergia ostulepingud aegusid 31. detsembril 2006. aastal. Seetõttu seadus kõnealuseid lepinguid ei hõlma. Kuna kumbki nimetatud elektrienergia ostuleping seaduse kohaldamisalasse ei kuulu, ei kuulu need ka käesoleva otsuse kohaldamisalasse ja komisjon teeb kahe asjaomase ettevõtte kohta eraldi otsuse.

8. KOKKUVÕTE

(377) Komisjon leiab, et:

a) elektrienergia ostulepingud, v.a Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.-ga sõlmitud leping, kujutavad endast riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses ja et kõnealune riigiabi on ühisturuga kokkusobimatu;

b) seadus kujutab endast riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses ning on EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c kohaldamisel ühisturuga kokkusobiv.

(378) Nagu on selgitatud punktis 7.1.1, seisneb elektrienergia ostulepingute riigiabi tunnus peamiselt asjaolus, et lepingutega tagatakse, et PSE ostab teatud koguse elektrit teatud hinnaga, mis katab kõik tootmiskulud.

(379) Kuna kõnealune riigiabi on EÜ asutamislepinguga vastuolus, tuleb selle andmine lõpetada. Kuna sätted, millega tagatakse ostmine ja kulude katmine, on elektrienergia ostulepingute põhisätted, leiab komisjon, et riigiabi andmise saab lõpetada ainult elektrienergia ostulepingute lõpetamisega.

(380) Komisjon on seisukohal, et elektrienergia ostulepingute lõpetamine, eriti sellega seotud tingimustes kokkuleppimine, on poolte jaoks väga töömahukas. Komisjon on seisukohal, et seda tuleks võimaldada teha mõistliku aja jooksul, et oleks tagatud piisav elektrienergia tarnete kindlus ja Poola üleminek täielikult liberaliseeritud turule toimuks headel tingimustel. See on ka ühenduse huvides.

(381) Siseriiklikus seadusandlikus raamistikus seadust koostades konsulteeris Poola elektrienergia ostulepingute vabatahtliku lõpetamisega seotud tehnilistes küsimustes kõikide huvitatud isikutega. Selle tulemusel sätestati seaduses elektrienergia ostulepingute lõpetamist käsitlevate kokkulepete sõlmimise tähtajaks 150 päeva alates seaduse jõustumisest, st 1. jaanuar 2008. Komisjon on seisukohal, et sellest ajast piisab elektrienergia ostulepingute lõpetamiseks vastavalt

käesolevas otsuses sätestatule. Komisjon leiab, et seaduse artikli 5 kohaselt lõpetatakse elektrienergia ostulepingud tegelikult seaduse jõustumisest (st 1. aprillist 2008) algavale 120-päevasele ajavahemikule järgneva kuu esimeseks päevaks.

(382) Nagu on öeldud põhjenduses 356 ja 375, kuulub abi, mida abisaajatele maksti pärast 1. maid 2004, järelikult seaduse kohaldamisalasse ja seda peetakse seetõttu ühisturuga kokkusobivaks.

(383) Seoses Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.-ga leiab komisjon, et kõnealune elektrijaam ei saanud elektrienergia ostulepingute raames abi.

(384) Dalkia Poznań Zespół Elektrociepłowni S.A. ja Electrabel Połaniec S.A.-ga sõlmitud elektrienergia ostulepingud käesoleva otsuse kohaldamisalasse ei kuulu. Komisjon käsitleb nimetatud äriühinguid eraldi otsuses,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. ja äriühingute poolt elektrienergia ostulepingute ennetähtaegse lõpetamisega seoses kantud kulude katmist käsitleva seaduse lisas 1 nimetatud äriühingute vahel sõlmitud elektrienergia ostulepingud kujutavad endast elektritootjatele antud riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

2. Artikli 1 lõikes 1 nimetatud riigiabi anti ebaseaduslikult ning see on ühisturuga kokkusobimatu.

Artikkel 2

1. Poola peab artiklis 1 nimetatud elektrienergia ostulepingud lõpetama.

2. Elektrienergia ostulepingute lõpetamist käsitlevad lepingud sõlmitakse 1. jaanuariks 2008 ja need jõustuvad hiljemalt 1. aprilliks 2008.

Artikkel 3

Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. ja Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.-ga sõlmitud elektrienergia ostulepingud ei kujuta endast riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

Artikkel 4

1. Seaduses sätestatud hüvitis kujutab endast seaduse lisas 2 nimetatud elektritootjatele antud riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

2. Artikli 4 lõikes 1 nimetatud riigiabi on luhtunud kulude meetoodika kohaselt ühisturuga kokkusobiv.

3. Seaduses sätestatud hüvitise ülemmäär on summa, millest on maha arvatud elektrienergia ostulepingu sõlminud elektrijaamade kogutulu, mida saab kasutada investeerimiskulude katteks.

Artikkel 5

1. Poola ametiasutused teatavad komisjonile 31. jaanuariks 2008 meetmetest, mida Poola on võtnud käesoleva otsuse rakendamiseks.

2. Poola ametiasutused esitavad komisjonile igal aastal aruande seaduse rakendamise kohta.

Artikkel 6

Käesolev otsus on adresseeritud Poola Vabariigile.

Brüssel, 25. september 2007

komisjoni nimel

komisjoni liige

Neelie KROES
